

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRÁUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Lex imperfecta.

Budapest, szeptember 30.

(v.) Sok tökéletlen törvényünk között tán a legkétségtelenebb a nemzetiségi törvény. A maga teljességében sohasem hajtoiták végre, meg se tehetők, mivelhogy e törvény parancsainak betűszerint való teljesítését a magyar nemzet létevére és a magyar állam egysége sinylteté volna meg. Érthető hát, hogy a törvényhatóságok körében mozgalom keletkezett, melynek eredményeképp petíciók mennek a képviselőházhoz a nemzetiségi törvénynek az új viszonyokhoz képest való átdolgozása végett. Ezt a mozgalmat hazafias örömmel fogadjuk. Öszintén óhajtuk, hogy teljes sikert arasson; s mindenestre nagy jelentőséget tulajdonítunk neki, mint a felzaklatott nemzeti életöztön erőteljes megnyilatkozásának.

Régóta érezzük mi is, hogy a nemzetiségi törvény a politikai lomtárba való. Mert túlságos nagylelkűséggel méri az idegenajku honpolgárok számára a jogokat, ellenben kötelezések kiszabásánál nem fejt ki sem a kellő körültekintést, sem a kellő szigorot. Talán felesleges is kimutatnunk, hogy e törvény obszolettá vált. A feltevések, melyekből a legiszláció a törvény megalkotásakor kiindult, nem valósultak meg; ellenben erősen módosultak harminc esztendő óta nem csupán a nemzetiségi érzés lélektani és dinamikai hatásai, hanem a magyar állam megszilárdulásának s nemzeti tartalommal való megtelelésének előfeltételei is. A korszak, amely e törvényt alkotta, az ideális szabadságszeretet kulminációjának volt a korszaka. A visszanyert alkotmányosság mézesheteiben a lelkeket az a hit töltötte be, hogy a magyar alkotmány feltétlen hiveitől fogja megszerezni mindazokat, akikre a nemzeti szabadságjogok jótéteményeit ráruházta. Nem a politikai közéletben mindenha ajánlatos bizalmatlanság, hanem a spekulatív bölcsekedés szelid elmé-

lete rakta le akkor a modern magyar állam új intézményeinek alapjait. Báró Eötvös József nemes doktrinérsege lett forrásává annak a szellemnek, amelyben a magyar törvényhozás a nemzetiségi kérdést rendezte. Ez a szellem nem ismerle a gyanakvást s nem tudott hinni az újra szabaddá lett hon idegenajku eleminek centrifugális törekvéseiben. A nemzetiségi törvény bevezető részében nyugodtan és méltóságosan iktatta be azt az elvet, hogy hazának összes polgárai, tekintet nélkül fajukra, vallásukra és nvelükre, az egységes politikai magyar nemzetet alkotják, — s ez elv törvénybe iktatásával úgy vélte, hogy eleget tett az ujonnan életre hívott államiság egységének s magyar nemzeti tartalmának biztosításáért. Tán föl sem tették e törvény alkotói, hogy a nemzetiségek valaha megszeghessék ezt az elvet s a benne foglalt közjogi parancsot. Abban a boldog hitben, hogy a politikai okosság és a háló a magyar haza iránt való állandó hűségre fogják a nemzetiségeket bírni, busásan osztogatták a törvény alkotói az idegenajku elemek számára a jogokat. S ma, három évtized keserves tapasztalásai után ki kell valahára mondanunk, hogy ezt a várakozást a nemzetiségek legnagyobb része soha egy pillanatig sem teljesítette. És szemünk elé kell idéznünk azt a közudomású s egyre aggasztóbb mértékűt öltő ténytet, hogy a nemzetiségi mozgalmak egyenesen az állam egységét támadják meg s az állameszme nemzeti tartalma ellen egyre kihívóbb s egyre szélesebb korre terjedő zendülést szerveznek. A magyar nemzet nagylelkűségével a nemzetiségi mozgalom vezetői csufondáros módon éltek vissza. Igénybe vettek minden jogot s állhatatosan igaztattak az ugyanazon törvényből folyó minden kötelelenség ellen. Erdélyben a dákoróman irányzat, a délvideken a Pavlovics Lyubomirok pökhendisége és a pángermán propaganda, hazánk északi részében a pánszláv izgatás: tehát a magyar államnak szinte egész terü-

letén a különböző irányok felé szító, de egymást kölcsönösen támogató irredentizmus szelleme kapott lábra a nemzetiségek között.

Világos, hogy a nemzetiségi törvény homlokára vésett közjogi elv irott malaszt maradt. A gyanatlan doktrinérsege hiába számított a nemzetiségek halábjára. Még csak az a minimális várakozás sem teljesült, hogy az idegenajku elemek törekvéseik sikere érdekében külföldi befolyásokra nem fognak támaszkodni. Hiszen a verebek csiripelik a háztétön, hogy melyik nemzetiség kár és kap erkölcsi és anyagi támogatást a magyar állam keretén kívül álló idegen tényezőktől. Ilyen körülmények közt méltán vehető fel a kérdés, fenntartandó-e még továbbra is az a törvényhozi nagylelkűség, amely a jogok színültig megtöltött kelyhét ama feltétel mellett nyújtotta át nemzetiségeinknek, hogy békésen és hűségesen fognak a magyar államiság keretében elhelyezkedni? Azt a serleget ök fenéig üritették ki. A mámor fejükbe szállott s duhaj kedvükben évtizedek óta a kihívó hetvenkedés politikáját üzik a magyar állam és a magyar nemzet ellen. Mérlegelnie kell tehát a nemzeti lelkiismeretnek és az állam létöztönének, nem érkezett-e még ei az ideje annak, hogy a törvényhozás visszatérjen a nemzetiségi kérdésre s az elhibázott törvényt, mely soha valósággá nem vált fikciókon alapon, nem kelle-e a reális viszonyokhoz alkalmaznunk. Harminc évi próbálgatás végre is elég volt. Ideges türelmetlenséget sem belső, sem külső ellenségeink nem fognak a szemünkre vetethni, ha állami és nemzeti szilárdulásunk érdekében erősebb rendszabályokhoz nyulunk s új intézményekkel igyekszünk a lappangó pártütést a magyar politika talajából kigyomlálni. Minden vád ellenében jogosan és önértetesen fognak arra hivatkozhatni, hogy a nemzetiségeknek feltételesen nyújtott jogokért semmi egyebet nem kívántunk cserébe, mint az állampolgári loja-

TÁRCA

Niobe a ravatalon.

≡ A Budapesti Napló eredeti tárcája. ≡

Írta: *Lyka Károly.*

Mikor az élet tüze utolsó lobbant a koronás Niobe szemében: még egyszer körültekintett, keresve azoknak bucsupillantását, akiknek egykoron életet adott. És senkit sem látott meg közülük. Reszketeg fáradtsággal zárultak be ebben a tragikai pillanatban szemei és Niobe nem volt többé.

A dráma, amely a belga királyné ravatalánál lejárásodott, olyan megrendítő, hogy párját csak a nagy szomorujáték-íróknál találjuk. Alakja modern változatban a Niobeé. Szép gyermekeit amannak meggyilkolta a messzelövő Apolló. S a szegény belga királyné is így vesztette gyermekeit. Amit akkor Apollónak nevezett a mitosz, annak a neve ma udvari etikett. És nem lehet tudni, melyiknek nyilai gyilkosabb erőjeük.

Az udvari etikett, amely ennek a tragédiának is okozója, voltaképpen olyan életrendszer és világfelfogás, amelynek nincs semmi emberileg értékes alapja. Merovon beleékelődött az emberi motívumokkal és érzésekkel teljes életbe, mint a változhatatlan gránit-réteg az örökké változó, formát cserélő, élő agyag-ágyba. Tűz és erő, hatalom és parancs forrasztotta keményre; fenyegető, lomha szirt, amely egykedvűen nézi, mint törnek roncsosá a szivek, amelyeket a balsors árja e kemény gorinchoz ver. Ha még annyi embervér-

festi is pirosra ezeket a szirtket: az idő esője majd lemossa s a merov gránit marad továbbra is rendületlen és kemény.

Egy erő van, amely hatalmasabb nála: a dinamit. És csakugyan, azok az emberek, akik régi trónok és koronák fevében sütkéreznek, ma már csak ettől az egytől félnek: az anarkisták dinamitjától. Így találkoznak ismét hagyományos módon a szélsőségek: egyrészt az udvari etikett, amely a társadalmi rend formáinak egyoldalú elmerovédése és másrészt a társadalmi rend egyoldalú tagadása, az anarkia. A kettő szüntelenül táplálja egymást a pusztalétével. Mentül kihívóbban sáfárkodik az udvari ceremónia-világ, annál elkeseredettebb dühvel vicsoiritja rá fogait halálos ellenfele.

Mi türes-tagadás, az utóbbi félszázad alatt a „népek pásztora” nem egyszer könnyelműen ingerelték a sötétben bujkáló ellenséget. Az udvari élet még az önmaga alkotta törvényeken is játszva tultette magát. Nem tartotta be azt, amit önmagától elvart. Talán mindig így volt ez: az udvarok sok léha staffage-alakja minden időben apró botrányok rögtönzésével tünt ki, egyébb tulajdonságok híján. De ma gyorsabban hirt szalad a skandalumnak, ma ezer fül és ezer szem leskelődik a rejtejt portierek mögött is és a rotációs gépek apró betűi s a táviró jeyei világá röpitik, dusan kiszíneve az udvarok apró s nagy botlásait, tévedéseit, erkölcsi lazaságait. S vége annak az időnek, amidön egyszerűen fára huzták az efféle botrányok szellőztetőit. Ha ő fonsége X. fejedelemség alattvalót egy csinos kalanddal tisztelti meg: Ausztráliában holnap már olvassák és épülnek rajta. Akibe nem fagyott egész a velőig a monárkista érzület, nem egyszer kérdi magában:

miro ügyelnek hát az udvarokban, ha arra nem, hogy botrány ne essék? Igazában ez lehet az udvari élet egyetlen feladata, a cél, amelynek elérésén fejét törnie elég ideje és pénze van az etikettörző sok gavallérnak. A legmonárkikusabb népek is megkövetelik, hogy a korona, amely alkotmányos szimbolum, ne kapjon foltot attól, aki ingyen kapta csak azért, hogy ez az ékeszer alkotmányos tisztaságban ragyogjon, mint egy ország állami életének szimboluma. Nagy hatalom, nagy jogok és nagy civillisták járnak az uralkodással s igazán keveset követelnek a népek mind ez adomány fejében. Adassék meg tehát ez a keves.

Igy gondolkozhatik nem egy jóhiszemű polgárember délen és északon. S ha egy kicsit lapozgat valamely hírlap ötven évfolyamában, némileg megdöbbenhet az udvari botrányok gazdag sorozatán. Alig van uralkodócsalád, amely az utóbbi félszázadban ne produkált volna olyasmit, amitől hetekig szálltak újságról újságra a nagy riportok, ami tudvalevően rendszeren csak nagystilű botrányoknál szokott megcsini.

Mi része van e botrányokban az udvari etikettnek? Hisz első tekintetre inkább olyan színe van a dolgnak, mintha az etikett ördöi maguk is felette kollektlenül éroznék magukat egy-egy ily nagyszabású esemény idején. Szó sincs róla, a főudvarmester urak szörnyen meg vannak ijedve, ha valamely uralkodóház egy-egy tagjával holmi malőr esik meg. Mint lehet tehát az etikettre, a rend e szigorú fenntartójára rákenni az ilyen skandalumok okát?

Pedig a tétlünk biztos alapokon áll. A rettentően holt ceremónias világ nincs husból és vérből való emberekre szabva. Már pedig az uralkodócsaládok tagjai nem marionettek, nekik is

litást s a politikai nemzet egységének hűségét ápolását. E korlátokon belül szabadon ápolhatták a nemzetiségek nyelvüket, faji sajátosságait, a mi nemzeti művelődésünkől idegen kultúrájukat. De nyilvánosság tények bizonyítják, hogy a nemzetiségi mozgalom kezdetől fogva mostanáig egy pillanatra sem maradt meg e medrében, hanem állandóan hullámai szüntelenül ostromolják a magyar államnak és a nemzeti egységnek alapjait. Már ahhoz is, hogy harminc esztendőn át eltűsenek e vakmerő üzemek, a magyar nemzetnek példátlan gavalérsága kellett. De aki torkunknak szegi kését, azt le kell fegyvereznünk. Ugy véljük, elég volt a türelemből és a nagylelkűségből. Most hadd kezdődjék a nemzeti önédelem munkája,

BELFÖLD

Százegyházharom kérvény. A nyári szünet alatt százegyházharom kérvény érkezett be a képviselőházhoz. Lesz tehát az első ülésben annyi bejelentés egyszerre, hogy még gróf Apponyi Albert is beleáradhat, míg a végre jut. Munkája is lesz mindjárt, ha másnak nem, a kérvényezési bizottságnak. Maguk a kérvények tárgyak szerint így oszlanak meg: Kossuth Lajos érdemeinek törvénybe iktatásáról és a Rákóczi- és Erecsényi-iról szóló törvény előterjesztését kéri 23 törvényhatóság és pedig: Arad, Árva, Bars, Bereg, Borsod, Gömör, Kis-Hont, Háromszék, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Liptó, Máramaros, Pest-Pilis, Sáros, Torda-Aranyos, Turóc, Ugocsa, Ung és Zemplén vármegyék, továbbá Kassa, Marosvásárhely, Sopron, Szabadska és Szeged városok.

Az adóvagyontörvények a tavaszi és nyári években való szünetelését kéri: Arad, Árva, Bács, Borsod, Csanád, Csik, Hont, Komárom, Nógrád, Pozsony, Sáros, Sopron, Szeben, Ung, Udvarhely, Szolnok-Doboka, Turóc és Zólyom vármegyék; összesen 18.

A harminc fülles tanítói nyugdíjiról törlesztést kéri: Árva, Borsod, Csongrád, Hont, Kiskülföld, Komárom, Liptó, Máramaros, Sáros, Sopron, Szolnok-Doboka és Turóc; összesen tizenkét vármegye.

A képviselőválasztási törvény módosítását kéri: Borsod, Csanád, Heves, Pest, Szepes, Ung vármegyék és Hódmezővásárhely, Kecskemét, Komárom, Selmeczbánya és Szatmárnémeti szabad királyi városok, összesen 11 törvényhatóság.

Az elemi csapások által okozott károk miatt adó-törlesztést kérnek: Zólyom, Ung, Szolnok-Doboka, Szeben, Sopron, Komárom és Nógrád vármegyék, Versez, Selmeczbánya, Pécs és Nagyvárad városok, összesen 11 törvényhatóság.

Az önálló vámterület előállítását kéri: Arad, Bereg, Komárom, Maros-Torda, Moson, Torda-Aranyos vármegyék, Baja város, a nagyenyedi partterület és a gödöllői terület választást; összesen 10 kérvény.

A kóborcigányok megrendszabályozását kéri: Árva, Bars, Hont, Máramaros, Nógrád, Szeben, Szolnok-Doboka. Veszprém vármegye és Szabadska város, összesen 9 törvényhatóság.

Az árva- és gyámjenzárak kezeléséről szóló törvény módosítását kéri: Borsod, Somogy, Tolna vár-

megye és Arad, Baja, Pozsony városok, összesen 6 törvényhatóság.

A hivatalnokok vasárnapi munkásságát kéri: Esztergom, Szepes, Szolnok-Doboka és Ugocsa vármegyék, továbbá Hódmezővásárhely és Marosvásárhely városok, összesen 6 törvényhatóság.

A nemzeti törvény módosítását kéri: Borsod, Pozsony vármegye és Arad, Baja és Hódmezővásárhely városok, összesen 5 törvényhatóság.

A megyei tisztviselői fizetésjavítását kéri: Bars, Bács, Borsod, Csik és Szepes vármegyék; 5 kérvény. A pancsovai választókerület kettősítését kéri: Pancsova, Keoskemét, Selmeczbánya és Temesvár városok. (4.)

Végül a harmadéves katonák nyári szabadságjólátását kéri Bács, Komárom, Maroslorda és Nógrád vármegye. (4.)

A csongrádi választás. A csongrádi mandátum dolgában kiküldött képviselők: Nyegre László, Szeless József és Jusch Gyula befejezték a vizsgálatot, mely a mult hétfőről szombatig tartott. A kiküldött bizottság az első ülészek megnyitása alkalmával jelentést tesz a Ház elnökének, aki aztán az előirt módon fog ez ügyben eljárni. A vizsgálat során sok tanút kihallgattak, de olyan nagymértű visszaélést, mely a kerület képviselő-küldési jogának felfüggesztését indokoltá tenné, a vizsgálat nem derített ki.

A horvát költségvetés. Zágrábból táviratozzák, hogy a horvát országos kormány palotájában tegnap kezdtek az 1903. évi költségvetés fölött a plenáris tanácskozásokat. Mivel újévől már felemeltek a tisztviselők fizetését Magyarországon, tervebe hogy a tisztviselői fizetésrendezését Horvátországban is keresztülvizsítik, mivel máskülönb az ugyanolyan rangban levő közös hivatalnokok nagyobb fizetést huznak, mint az autonom tisztviselők. A kedvezőtlen pénzügyi helyzet miatt azonban ezt a tervet el kellett ejteni. Az 1903. évi költségvetési előirányzat összeállításánál a fedezet lesz a főkérdés, mivel a deficit jelentékeny s kölcsön felvétele az ország közjogi helyzete miatt lehetetlen.

A szászrégeni mandátum. Szászrégenből jelentik: Gróf Teleki Domokos, a szászrégeni kerület szabadalvópárti választóinak jelöltje ma nagyszámú választóközönség előtt elmondotta programbeszédét, amelyet a választók nagy figyelemmel és lelkesedéssel hallgattak. Általános helyes és közölt kijelentette, hogy az önálló vámterület csak az esetben óhajítja, ha Ausztriával nem sikerül a kiegyezés, továbbá, hogy hiva a tisztviselői fizetések emelésének.

A kiegyezés.

Budapest, szeptember 30.

A bécsi tanácskozásokról részleteket jelenteni, körülbelül egyértelmű a mesegyártással. Nem lehet itt részleteket tudni. De bizonyos külsőségekből lehet és szabad következtetni s ezek a következtetések aligha járnak messze a valóságtól.

Figyeljük tehát a külsőségeket. A magyar miniszterek három napra mentek fel Bécsbe s ott

vannak már körülbelül egy hete. Nyilvánvaló tehát, hogy ezuttal mindent elkövetnek a tanácskozások finalizálása érdekében s a magyar miniszterek rajta vannak, hogy ne kelljen eredmény nélkül hazatérniük. Ilyenformán a külső jelek arra vallanak, hogy a tanácskozások erősen közledek befejezésükhöz s rövid időn dülre jut a kiegyezés kérdése.

Figyeljük a jeleket tovább. A két kormány tagjai most már a király elnöklété alatt tanácskoznak, ami megint csak a finalizálás erős számú mellett bizonyít. Miről folytat a tanácskozás? A külső jelek erre is szolgálnak tájékoztatással. Tegnap a két kormányelnök a külügyminiszter bevonásával tanácskoztak a királlyal. Kétségtelen tehát, hogy itt csak a nemzetközi kereskedelmi viszonylatokról lehetett szó és pedig első sorban a borvám-klauszúról, melyre vonatkozik a miniszterelnök már a képviselőházban kijelentette, hogy annak módosítását feltétlenül követelni fogja. Es szó lehetett másodsorban a Németországgal kötendő kereskedelmi szerződésnek Oroszországgal kezdeményezése következtében akuttá lett kérdéséről.

Ma a két miniszterelnök a két pénzügyminiszter bevonásával tanácskoztak a királlyal. Ez is elég világosan tájékoztat. Kétségtelenül a kiegyezés kapcsolatos adózási kérdések megoldásáról folyt a tanácskozás, nevezetesen a mi papírjainkra Ausztriában kirótt járadékadóról, a Dunagözhajós társaságra Magyarországon kivett szállítási adóról s azonfelül a harcra indult kölcsönös raktármegadózásról. A részletek iránt ma korai volna minden hírszélés, de a magyar közvélemény nyugodtan várhatja be, míg a hivatalos információk előtte fognak feküdni.

Holnap a két miniszterelnök mellett a két kereskedelmi miniszter tárgyal a király elnöklete alatt, amiből nyilvánvaló, hogy a kiegyezés területén még függőben maradt kérdések megvitatásáról lesz szó. A differenciák, úgy látszik, ma is jelentékenyek. Kivált a fináncvámok tekintetében nem sikerült még az ellentéteket áthidalni. Azonfelül tanácskozás tárgya lehet néhány olyan vámtétel, mely a Bánffy-Badeni-féle kiegyezésben emelve lett. A király elnöklete alatt folyó konferenciákon ezeket még egyszer meghányják-vetik s annyi bizonyos, hogy mindkét oldalon arra törekednek, hogy a megegyezés létrejöhön. Lesz-e sikere a törekvésnek? — nem lehet még tudni. De reméljük. A magyar nemzet pedig mindenesetre nyugodtan várhatja be a kész eredményeket, mert a kormány erősen áll a magyar érdekek mellett és rossz kiegyezésre kapható nem lesz.

A Budapesti Tudósítók a következőket jelentik: Szöll Kálmán és Koerber miniszterelnökök ma

megvan a maguk szív- és kedélyvilága, vannak szenvedélyeik, vágyaik. Embereknek érzik magukat ők is, sőt néha ellenállhatatlanul: lásd a mesallianecok gazdag történetét. A merev udvari etikett, amely minden képzelhető emberi ténykedést szabályozni, korbában tartani akar, ideig-óráig elnyomhatja a fontos és felséges urakban és hölgyekben az embert. Annál furesőbb formája és erősebb aztán a reakció. Olyasmí történik, amiről a legtöbb polgár-család is tud törtérik, amikor a vidéken szigorúan nevelt fia először érkezik Budapestre, az egyetemre s az első őrizetlen pillanatban kitombolja nyolc esztendő szigorú bojtját. Az ilyesminek nem a szegény tapasztalatlan gólya az oka, hanem a nevelése. És az udvari botrányok legtöbbjének az a nevelés a szülője, a nevelés formáit és tartalmát pedig ott az etikett teszi ki vagy legalább szabályozza.

Vannak erőteljes egyéniségek ama hűvös légkörben is, akik hajthatatlanul odamondogatták az etikettnek: *homo sum*. Ezeknek sorsa keserves, Konstantinápolyban csak úgy, mint Brüsszelben. Minden udvarnak van egy Orth Jánosa, egy Konstantinovic nagyhercege. Ezek vagy világgá kénytelenek bujdosni, vagy hosszabb tanulmányutra indulnak, vagy megbízható emberekkel megrakott hajón, vagy tartós gyógykezelésnek vetik magukat alá egy „szanatóriumban.“ Ők azok, akik emberek mernek lenni s ezért az etikett megbünteti őket az emberi jogok legdrágábbjának elkobzásával: szabadságvesztéssel. Ők már azért is értékesek, mert vértanúi egy elleneszenes világfelfogásnak. És az emberek ezrei önkéntlenül is a legmelegebb rokonszenvel kísérk nehéz utakon. Az udvarok hatalmasai között ők a leghatalmasabbak, mert egy csa-

pásra meghódítják a világ szívét, amire semmi hatalmas fejedelem nem képes.

Ez az etikett áldozatának rokonszenves fajtája. Van más fajtája is, amelytől hidegen és közömbösen fordul el a világ. Azok, akik alvetik magukat az udvari formáknak és sirig híven élik azt a mechanikus életet. Voltaképpen sajátálni valók, hogy egyéniségüknek utolsó poraikáját is feloldozzák egy üres külsőségnek. A világ nem törődik velük, megsíratatlanul temetik a zord családi kriptába.

Mind ezek kisebb jelentőségű dolgok, hol szentimentális izüek, hol meg szürkék: az emberek napirendre térnek felettük. Oszse sem hasonlíthatók az olyan udvari drámával, mint aminő a szegény belga királyné ravatalánál folyt le. Egy király, aki egyik lányát nem is engedi a királyné ravatalához közeledni, a másikat pedig elutasítja onnan! Apa, aki nem engedi, hogy a leánya az anyja holttestét megkönyyezze! S miért? Csak mert olyan emberhez ment nőül, aki nem származott királyi házból.

Az ok itt is az etikett. Mert azt ma már senkissé fogja elhinni, hogy a rangon alul való házasság emberi érzelmeket sérthet, vagy ellentét valamely érelynék. Hogy egy királyi vérből való leány csak királyi vérből való férfinak lehessen hitvese: ezt az abszurdumot csak az udvari etikett tanítja. S aki a legérzesebb emberi érzéseket ily brutálisan megsérti egy üres fikció kedvéért, egyszerűen kihívja a legnagyobb mértékben az egész világ ellenszenvét. Szegény királyasszony, akinek még holttete mellett is elparancsolták a szülőit s aki ezt tette: e gyermekek atyja volt. Lehet, hogy — az atyasság emberi tulajdonság lévén — bizonyos

magas körökben az atyasság fogalma illetlen fogalom, kivéve azt az egy esetet, amikor valaki koronát és milliórdokat örököl a kedves papája révén.

A királyvér tisztasága, históriailag véve a dolgot, különben is kellemetlen alkalmat adhat a boncolásra. Akadhatnak emberek, akik sokféle alapon kétségbevonhatják némely fejedelmi család véreinek kizárólag királyi minőségét. Nem is szólva arról, hogy egy némely uralkodóház ősapái nagyon furesa mesterséget folytattak és felette kétes elemekkel vegyítették véruket, még mindig függő kérdés marad, vajjon az évszázadok folyamán nem keveredett-e egészen véletlenül és titokban több ily család vérebe merőn alárendelt minőségű vér. Sok kellemetlen ember foszgettó már ezt a témát, olyan alkalmakkor, amidőn más helyekről tulságosan hangsúlyozták a vér tisztaságát és a mesallianecok tilalmát voltát.

A vér tisztasága tehát felette ingatag alap, éppenséggel nem rejt magában olyan igazságokat, amelyek emberi érzésekkel érnék föl. A brüsszeli tetemrehívás egész szörnyűsége akkor világlik ki, ha az udvari etikett ez üres fikcióját szembesítjük azzal a hatalmassal, mélyen emberi érzélemmel, amelyet ez a két szerény szó rejt: szülői szeretet. Az a valaki, aki ezt az ősi nagy érzést lábbal tiporja üres ceremóniák kedvéért, nem áll az emberi érzések magaslatán.

A belga trón szegény Nibója, az egész életén mellőzött, szerencsétlen asszony, mit sem tud immár arról a tragédiáról. De azok, akik tisztelik az emberben az embert, nem fogják az esetet elfeledni. Es ilyen van Belgiumban is néhány millió.

dél előtt 10 órakor ismét megjelentek a felsége előtt, a tegnap *ő felsége* elnöklésével megkezdött tanácskozást folytatásáig. Mivel a tanácskozási tárgyat ma tulajdonképp pénzügyi természetűek, *Lukács László és György Böhm-Bawerk* pénzügyminisztereket is bevonták a tárgyalásba. A közös külügyminiszter, akinek tárgyát a megbeszélés tárgyai nem érintik, nem is volt jelen. Formális koronatanács, amelyben az összes szakminiszterek is részt szoktak venni, ez alkalomból, úgy látszik, nincs tervebe véve. A mai tanácskozás 3¼ óra hosszat tartott és holnap folytatni fogják.

A magyar miniszterek elutasításának ideje ma sem határozható meg s további intézkedésig a szakelődök is ott maradnak.

Bécsből táviratozzák nekünk: A két miniszterelnök holnap délelőtt 10 órakor a király előtt folytatni fogja a kiegyezési tárgyalásokat, amelyeket még e héten be fognak fejezni, illetőleg meg fognak szakítani, mert a magyar kormány meg vissza kell térnie Budapestre az állami költségvetés összeállítására céljából. A mai tanácskozások az uralkodó jelenlétében reggel 10 óratól délután fél 2-ig tartottak, de nem sikerült kiküszöbölni az összes nehézségeket. A mai tárgyalás után fennmaradt eltérések éppenséggel nem jelentéktelenek, elannyira, hogy tartani lehet tőle, hogy még zátonyra is juthat az egész kiegyezés, míg a kehely az ajkahoz ér.

A felhivatalos *Magyar Nemzet* ma este a következőket írja a bécsi tanácskozásról:

A korona elnöklete alatt tartott tárgyalásoknak ez a hosszu tartama a mellett szól, hogy még számos ellentét vár kiegyenlítésre, de mutatja azt is, hogy valamennyi tényező áradhatatlan buzgalommal dolgozik rajta, hogy a gazdasági tanácskozások komplexuma tető alá kerüljön. Es e tárgyalások a leghatározottabban cáfolatát is rejtik azoknak a legnagyobbreszt komponált és hol „állmferfiak”, hol másféle jámbor álarc alá bujtatók, egyének nyilatkozataiból eredő híreknek, melyek dacára minden hevesgésnek, folyvást kísértenek egyes lapokban. Mindezek a hírek között, melyek a komolyabb közönséget megtevésztieni amugy sem képesek, szinte megdöbbentően vakmerő az, mely legujabban röppent világra. Mint befejezett tényt üsögolja ez a hír, hogy Széll Kálmán az 1897-ki kiegyezés vivmányait feladta, a magyar érdekeket elárulta, csupán azért, hogy Koerber osztrák miniszterelnök így a parlamentben is elfogadhatóvá tegye a kiegyezést.

Az kétségtelen, hogy a miniszterelnök súlyt helyez és kell is, hogy súlyt helyezzen arra, amit az 1867-iki XII. törvénycikk előir, azaz arra, hogy a kiegyezési kérdések a két állam parlamentjei közötti egyezkedés útján rendeztessenek. E cél természetesen nem téveszthető szem elől a tárgyalásoknál, de ezért és csupán ezért szó sem lehet az ország gazdasági érdekeinek főladásáról, vagy arról, hogy a gazdasági helyzetet bármiképpen megbontani engedjük. A kiegyezési tárgyalásokban a miniszterelnököt és a magyar kormányt egyáltalában csakis az ország gazdasági érdekeinek az egész vonalon való megóvása irányítja. Erről a miniszterelnök már ismételt nyilatkozattal is és az a megfeszített munka, mely most Bécsben folyik, — és mely minden érdem inkább, mint gáncsot vagy rosszakaratú pletykát, — kétségtelenül bizonyítja, hogy a miniszterelnök eddig is elfoglalt álláspontján áll teljes szilárdsággal.

Irányadó helyen csak ma szerezték tudomást a *Magyar Állam* közleményéről, amely szerint *ő felsége* azt mondta volna, hogy semmiféle javaslatot sem fog megfontolás tárgyává tenni mindaddig, amíg a kormány a közös vámtérület kérdését nem hozta tisztába. A *Budapesti Tudósító* illetékes helyről felhatalmazták annak kijelentését, hogy ez az állítás éppoly merész, mint képtelen.

KÜLFÖLD

Vilmos császár és a boer tábornok. Eddigi megállapodások szerint bizonyos, hogy a boer tábornokokat Berlinben való tartózkodásuk alkalmával a császár fogadni fogja. Ugy látszik, hogy ehhez a kezdeményezést a boerok adták meg, s a fogadtatás közönséges audiencia formájában fog megtörténni. Jól informált körökből kiszivárgó vélemények szerint a császár, aki ez alkalommal is bebizonyította önállóságát, nem törődve az egyéb udvarokról történt precedensekkel, első sorban mint katona fogadja a boerokat, mert mint ilyen, mindig a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a boerok katonai érejléről. E fogadtatással megtéríti azokat is, akiknek véle-

ménye szerint Németország eddigi boerellenes politikát üzött.

Brüsszel, szeptember 30.

A boer tábornokok maguk sem tudják még, vajjon fogadni fogja-e őket Vilmos császár. Ha csakugyan kapnak kiballgatást a német császártól, úgy annak egyáltalán nem lesz semmiféle politikai jelentősége, mert a boer tábornokok ezental kerülni fognak mindent, amivel az angol kormány érzékenységét a legtelvebből is érinthetnék.

A sápkasszorosli ünnepélyek. Valamennyi orosz lap vezércikkezik a bolgár jubileumi ünnepélyekről. A *Novoje Vremja* az ünnep békés jellegét hangsúlyozza s azt mondja, hogy Oroszországtól távol áll a tüntetésnek meg gondolata is. Ugyanezt mondja a pétervári *Vjedomosti*, azzal a hozzáadással, hogy ha az ünnepélynek mégis politikai jelentősége van s ez valakit bosszant, úgy ennek Oroszország nem oka és nem tehet róla, ha a *sálovoknak nemzeti egységre való törekvése* másoknak kellemetlen. A *Novosztii* szintén kiemeli az ünnepély békés karakterét s vizsgaltja a bolgárokat azért, amiért a nagyherceg és kísérete Szófiát nem látogatta meg.

Tegnap reggel hétkor kezdték el a nagy hadgyakorlatot, az 1877. augusztus 11-iki pozíció háli ismétlésével. Tíz órakor *Jelabovszki* érsek rekviemet celebrált a Miklós-magaslaton, a fejedelmi vendégek és kísérőik jelenlétében. Egy csoport cseh megkoszoruzta az orosz sárokat. Az oroszok nem győzték dicserni a bolgár csapatok magatartását. *Ignatiev*, kinek emlékezőtehetsége bűmálaton, nagyon sok harcot megismert az 1877-iki háborúból. *Ignatiev* a szófiati községtanács küldöttségét fogadta, s megígérté, hogy esőtörtőkön Szófiába megy.

Lengyel agitáció. Varsóból azt írják egy berlini lapnak, hogy az osztrák lengyelek nagy tevékenységet fejtenek ki a porosz lengyelek támogatásában. Fejtenek *hazafiak egyesülete* címe alatt működik egy társulat ebben az irányban, melynek elnöke *Badeni* Szaniszló lengyel gróf. Az egyesületnek az a célja, hogy lengyel hazafiak közt pénzt szorson szét a kivándorlási ügynökségek működésének ellensúlyozására. Krakóban is alakult egy ily egyesület *nemzeti segélyegyesület* címmel s első sorban az a célja, hogy Német- és Oroszországból kiutasított lengyeleken segítsen. Ez egyesületnek egész Galiciában vannak fiók-egyesületei.

Az abruzzói herceg Algírban. Az abruzzói herceget nagy lényvel fogadták az algiri francia katonai körben, amivel talán azt a rossz hatást akarták ellensúlyozni, melyet *Pelletan* tengerészetiügyi miniszternek megdondolatlán beszédei keltettek Olaszországban. *Sarde* vezérkari főnök pohárköszöntőt mondott a hercegre, amelyben arra emlékeztette, hogy a francia és az olasz hadsereg váltva harcolt és az olasz hadsereget és haditengerészetet éllette. *Varnier* azt válaszolta, hogy a közös tettek gondolata mélyen meghatotta. Köszöni a fogadtást, amelyen tengerészeti részesítették és poharát Loubet elnökre, a francia hadseregre és haditengerészetre és a francia nemzet virágzására ürti.

A venezuelai zászlás. A venezuelai kormány parancsára a jövő héten elvágják az összes kábeleket. *Campano*, a francia kábelállomás igazgatóját *Valentini* tábornok parancsára letartóztatták, ugyszintén a francia konzuli ügyvivőt, aki *Campano* érdekében közben akart járni. Egy parti kábel elvágták és pedig valószínűleg a *Restaurador* venezuelai cirkálóhajó emberei. A francia konzul óvatát tett. Odavárják a *Tage* francia cirkálóhajót.

Igérlet a boeroknak. *Hicks-Beach* pénzügyminiszter tegnap Briszióban beszédet mondott, amelyben azt hangoztatta, hogy nézete szerint Dél-Afrika az esetben, ha a boer vezérek a szárazföldön nem hallgatnak rossz tanácsokra, talán nem sokára önkormányzatot kap.

HIREK

Budapest, szeptember 30.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 30-án új előfizetés nyílt a *Budapesti Naplóra*. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Dr. Wetzel* Gyula, a m. kir. szabadalmi hivatal elnöke ma szabadságából ide visszaérkezett s átvette hivatala vezetését.

— Uj regényünk Gyarmathy Zsigánának, az ismert nevű, kiváló íróknak munkája, címe *Bánk, Andrásék*. Megkapón érdekes mese keretében mondja el ez a regény, mint áramlanak be egy főuri család életébe a modern kor eszméi egy, a nép alsóbb rétegeiből fölemelkedett ember révén. A regény bővelkedik a szebbnél-szebb érdekes helyzetekben, a költői leírásokban, s egyike a magyar társadalmi élet legfinomabb, modern művészi ábrázolásainak. A regényt, melyet illusztris szerzője a *Budapesti Napló* számára írt, e helyen is ajánljuk olvasóink különös figyelmébe.

— Gróf Lónyayné és a budapesti belgák. A Budapestben lakó belga alattvalók mélyen meghatotta az a vesztés, ami Lónyay grófnét a most elhunyt Henriette királyné halálában lesújtotta és ezt a telegrammot küldték a grófnének.

A Budapestben lakó belga alattvalók szívből fakadó benső részvétüket fejezik ki fenségének. Adjon az Isten erőt, hogy elviselhesse ezt a súlyos csapást.

Sefánia a következő táviratban köszönte meg a részvételt:

Sefánia hercegnő *ő felsége, Lónyayné grófné* nagyon köszöni a Magyarországon lakó honfitársainak részvétét, amelyet szeretett édes anyjának, a királynénak halála alkalmából kifejeztek. Végzetül szöveg *ő felsége*nek ebben a nehéz napokban azoknak a honfitársaknak a szimpátiája, akik Magyarországon laknak, abban az országban, amely a fenségés asszonynak második született hazája lett. Örizzék meg a jövőre is ezt a szimpátiát, amelyet *ő felsége* nagyrabecsül, Baselli bárónő *ő felsége* udvarbőlgye.

— Dr. Nagy Ferenc az egyetemen. A kereskedelemügyi minisztérium volt államtitkára, dr. Nagy Ferenc, kétévi távollét után ismét elfoglalta székét a budapesti tudományegyetemen, ahol mint nyilvános rendes tanár a kereskedelmi és váltófogot adja elő. Mindjárt az első előadáson, amelyen több száz diák jelent meg, lelkesedéssel üdvözölték az egyetemi polgárok a professzort, aki örömmel tért vissza katedrájára. Kifejezték is adott ennek előadása megkezdésekor, amikor egyuttal megemlékezett a kereskedelemügyi minisztériumban elfoglalt állásának nehézségeiről s a táliban az egyetemen kívül eltöltött évei alatt szerzett tapasztalatairól.

Kétévi távollét után — egymond — ismét elfoglalom régi helyemet. Ugy érzem magamat a mai napon, mint aki hosszu utazás után újból hazajön ugyanazzal a szeretettel, amelyet otthona iránt érez az ember. Mondhatom, sok mindenféle tapasztalattal gazdagított engem ez az utazás, amelyet tettem. Azok között a szövevényes és nehéz viszonyok között, amelyek közt én távol az egyetemtől működtem, mindinkább meggyőződtem arról, hogy legszebb hivatal az, amelyen nem kell számolni folytonosan a nehézségekkel, mindenféle akadályokkal és mindenféle egzisztenciákkal, hanem amelyen csakis meggyőződés szerint cselekedhet az ember, azzal a lelkesedéssel, amelyet a munkának idealizmusa az emberbe ünt. Szeretettel tértem vissza az egyetemre és azt hiszem, itttem nem lesz hiábavaló, hanem bizonyos előnyvel is fog járni.

— Az új országház próbavilágítása. Október 2-ikán, esőtörtőkön este próbavilágítás lesz az új országházban. Az összes villamos és gázlámpákat meggyújtják, hogy meggyőződhessenek a világító eszközök használatbátóságáról. A kivilágítás alatt a képviselőház összes tisztviselői ott lesznek a házban.

— A menza akadémiák ülése. A menza akadémiák első rendes bizottsági ülése az 1902/3. évre szóló költségvetést 23,875 korona 60 fillérben állapította meg. Kiadott 17 cbed-vaesorát, 33 cbedet és 114 fél-cbedet. A tisztikar ez évre a következőleg alakult meg: *Antoni Béla* elnök; *Vadász Kálmán* alelnök; *Berzsenyi Zoltán* és *Német Sándor* titkárok; *Lakatos Sándor* főjegyző; *Sándor Sándor* és *Török Kálmán* jegyzők; *Kerékgyártó Árpád* pénztáros; *Luckhals Gyula* ellenőr; *Román József* levéltáros; *Gáldy Nándor* és *Szántó Sándor* gondnokok; dr. *Tóth Gyula*, orvos.

— A Vörösmarty-szobor. A városigeti Iparcsarnokban nap-nap után sokan keresik föl a Vörösmarty-szoborpályázatra beérkezett pályamunkák kiállítását. A szobor-bizottság elnöksége az Iparcsarnok feügyelőségnek kérésére úgy intézkedett, hogy mátló kezdve a kiállítás *reggel kilenctől este ötig lesz nyitva*. A kiállítás tehát egy órával korábban zárul, aminek oka az, hogy a csarnokban most már hamarabb áll be a sötétség. A kiállítás az eredeti rendelkezések szerint szombat este öt óráig tekinthető meg.

— Az ág. ev. konvent előértekezletét ma este hat órakor tartották meg báró *Prónay* Deszós egyetemes főelőgyelölő és *Baltik* Frigyes püspök együttes elnöklésével. Az előértekezletnek nem volt egyéb tárgya, mint a három napra terjedő konvent tárgyainak előkészítése. A konvent holnap délelőtt tíz órakor veszi kezdetét, megelőzőleg pedig reggel kilenc órakor istentisztelet lesz a Deák-téri evangélikus templomban.

— Szerencsétlenül járt abbé. *Grenoble*-ből táviratozzák: *Labouchette* abbé, aki a nagy karthausi kolostor megátogatása után vissza akart térni Grenobleba, egy mélységbe zuhant és meghalt.

Az ó-kanizsaiak Kossuth-ünnepe Szegeden. Ó-Kanizsa vagy ötvenkét polgárból álló küldöttséget küldött az elmúlt vasárnap Szegedre, hogy tiszteljen Kossuth Lajos előtt. A nemrégiben leleplezett szobornak, Róna József remekmű készült alkotásának szólott a tisztelgés és pedig annak a polgárságnak a részéről, amelynek upái követik Kossuth Lajost az ország-lárába. A deputációt dr. Tóth Pál, Szeged helyettes polgármestere üdvözölte a perronon a város nevében. Beszédére dr. Kazios István ó-kanizsai ügyvéd válaszolt. A helyettes polgármester azután fölajánlotta a küldöttségnek a város fogadtait és a magánosok által rendelkezésükre bocsátott kocsiakat, amiket azonban az ó-kanizsaiak nem fogadtak el. Gyalog vonultak a szobor elé. Akkor már óriási közönség lepte el a Klauzál-teret. A szobor lábánál állott már a szegedi dalárda is és a Himnuszszal megnyitotta az ünnepet. Az ének után dr. Kozics, az ünnepi deputáció vezetője ezzel a mindössze néhány szóval álló beszéddel tette le a szobor talpazatára az ó-kanizsaiak gyönyörű koszorúját:

Ó-Kanizsa nagyközönség hazafias lakosságának egy csekély része eljött Szegedre, hogy a halás nevében letegye a hála koszorúját a hazá legnagyobb fia, Ó-Kanizsa volt követe szobrára. Eljöttünk, hogy nagyságodnak hódoljunk és erőt merítsünk a hazafiaságra és hogy megköszönjük Szeged népének, amelyet te a nemzet büszkeségének nevezél, hogy ily értékes, díszes szobrot emelt halhatatlan emlékednek.

Gujó Ferenc községi tisztviselő szavalt a el azután ünnepi ódáját, Szappanos Géza tanár elmondta Rákosi Viktor népfőhadász és a szegedi dalárda éneke után véget ért a szép ünnep.

A Mátvás-szobor leleplezése. Dardnyi Ignác földmívelésügyi miniszter értesítette Szucsina kolozsvári polgármestert, hogy a Mátvás-szobor leleplezési ünnepélyére, ha csak balaszthatatlan akadály nem gátolja, Kolozsvárra megy.

Szívesen használnom fel a jelen alkalmat — írja a miniszter — hogy kiváló örömmel adjak kifejezést a lelett, hogy Kolozsvár áldozatkész városa egy új emlékmű birtokába jut, mely nagy királyunk dicső alakjának méltó jelképe lesz s mindenkor ébren fogja tartani azt a hálas kegyeletet, mely iránta mindnyájunk lelkeiben él.

A bulcsi apát. A király Városi Gyula püspök előterjesztésére dr. Zichy Gyula grófot, Zichy János országgyűlési képviselőt testvéröccsét, jelenleg szolgálattevő pápai kamarást, a Szent Mártonról nevezett bulcsi apátságához apátává nevezte ki.

A technikusok naggyűlése. A technikai kongresszus tagjai ma két csoportra oszlottak s a fővárosnak három készülő nevezetességét nézték meg. Az egyik csoportot Alpár Ignác műépítő vezette ki előbb a Va da Hunyad várát mutató *Mezőgazdasági múzeumhoz*, amely nagyon tetszett a vendégeknek, azután a *Szépművészeti múzeumhoz*. Míg a vendégeknek egyik csoportja ezeket az épületeket nagy figyelemmel nézte, a másik csoport az esküterti hidhoz ment. A hídnál hallgatták a hivatalos magyaroktól előadását.

Szoligabiróbi — cimbalmos. Bereg megye egyik szoligabirója, Szaplonecz János ott hagyta a hivatalát és felesépet cimbalmosnak. Művészileg játszik ezen az eredeti magyar hangszeren, amelyet a külföld csak a magyar bandák podiumairól ismer — s arra határozta magát, hogy Amerikában próbál szorencsét a hangszerével. Családjá előkelő familia Máramarosvármegyében. Rokonaik szerepvivők egy a társadalomban, mint a politikai életben. — Az exszoligabirót valószínűleg a Zöldi Marci példája biztarta rá erre az elhatározás lépésre, amely után minálunk nincs aztán visszaterés a hivatalos pályára. Valami, a férfibücsületet is érintő könnyelműséget is sokkal hamarabb megtudnának bocsátani a mi viszonyaink között, mint azt, hogy valaki urfajta beáll cigányoknak és talán tányérozással boldogul majd. Zöldi Marci, a főhadnagyból cigányprímásá lett katonatiszt, boldogult Amerikában, vagy legalább is olyan utra lépett, amelyen valószínű a boldogulása. Ez tünik ki hazairótt leveleiből s bizonyára ezeknek a nyilvánosságra hozott leveleknek a hatása alatt új határra a beregi szoligabiró. Mindenestre érdekes jelenség az intelligens elemeknek ez a kezdődő kíváncsi. Amerikába oziideig csak olyan magyarok mentek, akiknek a talpát égette a honi föld.

Halálkozás. Nagyszomben ma elhunyt wattersteidti Wagner Károly, az ismert perza tábornok 68 éves korában. Wagner két évtizeden keresztül az osztrák-magyar hadseregben szolgált és mint törzstiszt ment ki Perzsiába, ahol a véderőt teljesen európai mintára reformálta. A sabaak állandóan kedvelte volt és tábornoki rangra emelte. Néhány évvel ezelőtt hazajött és szülővárosában, Nagyszomben te'pedett meg. ahonnan most halála híre' jeleret.

A szornalisztika köréből. *Hírszemle* címmel a fővárosnak ma új újságotat lap indult meg, melynek Beregi Miklós hírlapírója a szerkesztője. A lap szerkesztősége V., Váci-körút 22. szám alatt van.

A közoktatásügyi miniszternél. A kereskedelmi szakiskolai tanárok országos egyesülete Veszprémben leolyt közgyűlésén első tiszteletbeli tagján választotta dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert. Ma délelött nagyszámu küldöttség jelent meg Péter János elnök vezetésével a miniszternél és elkérte a választás elogadására. Együttel kérte a minisztert, hogy a tanterv-revizio elkészítésébe vonja bele az egyesületet is. A miniszter nagyon szívesen fogadta a küldöttséget. Kijelentette, hogy a tiszteletbeli tagságot szívesen fogadja. Politikai meggyőződése, hogy a magyar csak úgy fog megerősödni, ha nemzeti érteke gyökereken megváltozik és az ipari és kereskedelmi foglalkozások iránt fogékonyabb válik. Majd a küldöttség tagjaival eszmecserét folytatott a revizióról, kijelentvén, hogy a rendszerváltozásnak nem barátja, a jó lelkes tanár a fő, azért szükséges, hogy a tanár anyagilag független legyen. Szükségesnek találta a miniszter a kereskedelmi iskolákban azt is, hogy főképp az idegen nyelvek tanítása eredményesebb legyen.

Gyászfátyalos szözlőkőke. A hangulatok és színek őslörása a lor. Nincs hát semmi esodálmalvó azon, ha a bór érdekei megvédése során a hivatalok nem rideg paragrafusokkal, de igaz költői hangulattal is operálnak. Tegnap Tapolezán a magyar bór védelmére népgyűlés volt, amelyen *Vastagh János* polgári iskolai tanár ajánlatára elfogadták a következő határozati javaslatot:

Mondja ki a népgyűlés, hogy azon esetre, ha a magas kormány bármilyen kényszerítő körülmények folytán olyan vámszerződési javaslatot terjesztene elő a törvényhozásnak, mely az olasz borvámot 40 koronán aluli összegben állapítaná meg, hazafias kötelességére teszi ezen népgyűlés rendezőinek egy olyan mozgalom megindítását, mely egy óriási országos tiltakozó népgyűlést hívjon össze a törvényjavaslat betéréséig és tárgyalás közt i időben Budapestre vagy az új országház körüli térre, vagy a régi országgyűlések helyére, a Rákóczi-szoborra. S az ország minden vidékéről összerogelgett nép nemzeti zászlókkal, egy gyászfátyallal levont szözlőkőke körülbordozásával Budapest legnépesebb utcáin vonjon végig s mondja ki, hogy azon országgyűlési képviselőket, kik azon törvényjavaslatot megszavazták, mert szavazatukkal egy nagy nemzeti jövedelmi forrás sirját ássák meg, érdemtelenekeknek tartják a nép bizalmára és a nép képviselőinek nem tekintik.

A harcias és szigorú határozat a szözlőkőke gyászfátyolt borit, ami határos szimboluma a magyar szözlőkőke sorának. De ha még oly színesnek és érdekesnek is igérkezik a rákos-mezei népgyűlés és a zászlós és gyászfátyalos felvonulás, jobb, ha elmaradhat a tüntetés. A szözlőkőke talán visszakapja majd régi, nótás kedvét és a gyászfátyolt meghagyja temetői rekvizitumnak...

Gossier miniszter halála. Németország egy kiváló államférfia, Gossler Gusztáv porosz államminiszter, Nyugat-Poroszország tartományi főelnöke hosszú ideig tartó betegség után az éjfel Danzigban meghalt. Gossler 1838-ban született, előkelő családból; a nagyatya is porosz miniszter volt. Fiatal korában a bírói pályán szolgált. 1878-ban a birodalmi gyűlésben képviselő, 1879-ben pedig kultuszminiszteri államtitkár lett. 1881-ben a birodalmi gyűlés elnöke, s még abban az esztendőben kultuszminiszter lett. Klerikális-konzervatív politikát ügött, s egyik elődének, a híres Falknak liberális rendelkezéseit rendre megsemmisítette. Nagy része volt neki Porosz-Lengyelország germanizálásában is. 1891-ben megbukott, mert iskolai javaslatait elleneztek a lengyel képviselők, akiknek szavazatait Caprivi kancellár nem nélkülözöthette. Bukása után II. Vilmos császár Nyugat-Poroszország tartományi főelnökének nevezte ki Gossler-t.

Házasság. Moré József, gazdasági intéző gróf Károlyi Lajos főmegyeri uradalomban tegnap vezette oltárhoz a bombatéri plébánia-templomban *Matlaskovszky Hedviget*, dr. Matlaskovszky Istvan ügyvéd leányát. Násznapyokként szerepeltek Moré Sándor honvéderőrnagy és Banha Géza uradalmi szánóvéd. Az esketést Kóniássy Ferenc püspökönökön végezte. Szentes Imre magantisztviselő ojejegyzte Sturm Flóra kísasszonyt.

A győri sztrájk. A győri vaggongyár munkásai, miután az igazgatóság a múlt héten előterjesztett követe éveiket teljesítette, ma újabb követelésekkel álltak elő, kijelentvén, hogy azok teljesítésének megtagadása esetén mininyáján a sztrájkba lépnek. Az igazgatóság a követelések teljesítését megtagadta. A gyár beszüntette az üzemet. A sztrájkolók száma 1700. Holnap reggel összesül a békéltető bizottság. A sztrájkolók nyugodtan viselkednek.

Szüreti mulatság. A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Jótékonyági Köre segélyalapja javára október 5-ikén a zuglói nagy sörorsónak összes helyiségeiben, a Tábóri-léle vedegelőben szüreti ünnepet rendez. Díjekelés szüreti lélek, hangverseny, világposta és tánc lesz a mulatságon.

A trafikosnak is van már pihenője. A trafikosok végre pihenőbböz jutottak. Ezek óta várnak reá és nem tétlenül, mert folyton kérelmeztek azért, hogy engedjen a pénzügyminisztérium nekik is vasárnapot, vagy legalább is félvasárnapot, ami alatt a szözlőkőke kisse dohánnyalra tolasztott tüdejeiket. Utóbb már grü-lészetek is a dohóban s jól megserkesztett és józan érvekkel támogatott memorandumokban hívták föl a miniszter figyelmét arra a nyomorúságos helyzetre, ami a dohánytözsde élete. Képtelen volt kimozdulni a boltjából csak egy félóra is, mert a törvény mindenkinek biztosított vasárnapot pihenőt, csak azoknak nem, akik az állam portékáját árulják. Bizonyították azt is — és bizonyára igazuk van ebben is — hogy az állam nem látja kárát annak, ha ók is becsukják az üzletüket legalább vasárnap délutánra. A dohányos ember hamarosan hozzá szokik ahhoz, hogy vasárnap délután nem vásárolhat füstölti valót. Vásárol előbb és ha mégse szerzte be idejében a szivarját, hát szerez akár-hogyan is. Vesz a pincéért! — s a pincér a trafikból vásárol. A trafikosok igazságát végre belátták a monopoliomokra különösen féltékeny pénzügyminiszteriumban is és Lukács László pénzügyminiszter egy ennek a hónapnak huszonkettődikéről kelteztet rendeletével megadta a trafikosoknak a munkaszünetet — egy fél napra. Azaz, hogy többre. Minden trafikosnak kijut a pihenés azokra a nagy ünnepekre is, amelyeket a vallási előír az ünnéplésre. A miniszternek ez a régen várt rendelete így hangzik:

A magyar királyi pénzügyminiszter 1902. évi 42.732. számú rendelete, a dohánnyársok üzleti helyiségeinek nyitvatartása és a dohánnyártmányok eladás tárgyában.

A dohánnyársok üzleti helyiségeinek nyitvatartását szabályozó és a dohánnyártmányok eladására vonatkozó szabályok 15. §-ában foglalt, valamint e tárgyban időközönkint kiadott összes rendelkezések hatályon kívül való helyezésével, — az 1891. évi XIII. törvény cikk 5. §-ában nyert fölhatalmazás alapján, — következöket rendeltem: A dohánnyárs köteles áruhelyiségét általában reggeli hét órától, a fő- és s ék-nyarban esti kilenc óráig, városokban esti 8 óráig, egyéb helyeken esti hét óráig nyitva tartani s ezen idő alatt egy a hozzá anyagbeszerzés végett utalt árusokat, valamint a náluk megjelenő fogyasztó közönséget a kívánt anyaggal pontosan, gyorsan és készségesen kielégíteni. Vasárnap és Szent István-napján a kizárólagos dohánnyársok reggeli kilenc órától déli tízenkét óráig, a nem kizárólagos dohánnyársok pedig addig kötelesek üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást ott közvetíteni, ameddig fölözlelük nyitvatartására — az ipari munkának vasárnap és Szent István-napi szüneteléséről szóló 1891. XIII. törvény cikk 5. §-a alapján — engedélylyel bírnak. Megengedem továbbá, hogy: 1. A katolikus vallást követő dohánnyársok husvét, pünkösd, karácsony első napján és urnapján; 2. az ágostai hitvallás evangélikus, az evangélikus reformus és az unitarius vallást követő dohánnyársok husvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypenteken és áidozó esztőtörök napján; 3. az izraelita vallást követő dohánnyársok Ros-hasonoh (tjév) két napján és a Jom-kipur (engesztelő) napján; 4. a görög-keleti román és szerb egyházak vallását követő dohánnyársok a husvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tarthassák. Jelen rendeletem 1902. évi október hónap elején lép életbe.

A bícsi sikkasztás. Bécsből táviratozza tudósítónk: Az osztrák pénzügyminiszter a belügyminisztériummal egyetértőleg a Jelinek-léle sikkasztási ügyben szeptember 25-én a Länderbank kormányzó-jához rendeletet intézett, amelynek lényeges tartalma a következő: A Länderbanknál feldezett sikkasztás alkalmával a bank belső kezelésére vonatkozólag ismeretessé vált események alkalmassak arra, hogy súlyos aggodalmakat keltsenek; e bankintézet szervezete, különösen a pénztári szolgálat szervezete tekintetében, ha ugyan a beható s lelkiismeretes vizsgálat arra az eredményre nem vezetne, hogy a bűnös cselekményeket csak kiszámíthatatlan, rendkívüli kötelességmulasztások tették lehetővé, amelyek az adott esetben, sajnos, a központi vezetőség mulasztásaival kell, hogy összekötve lettek legyen. Ennélfogva a pénzügyminiszter, egyetértőleg a belügyminisztériummal, felhívja a Länderbank kormányzó-ját, hogy terjeszzen elő tüzetes írásbeli jelentést a történt sikkasztásokról, amelyeknek a mérlegek elkészítése alkalmával való szerzennevése különösen megütözést keító dolog. A pénzügyminiszter fenntartja magának a további intézkedéseket.

A Correspondenz Wilhelm szerint a Länderbank kormányzója már tegnap személyesen ányújtotta a pénzügyminiszternek a rendeletileg bekívánt jelentést az intézetnél történt sikkasztások ügyében. A beadvány kiéjt, hogy tényleg kiszámíthatatlan és rendkívüli kötelességzegések fordultak elő.

— **A külföldi diákok.** A Budapesten idős angol, francia, német, japáni, svájci és belga diákok ma délelőtt meglátogatták az Egyetemi Kört, ahol tizenegy órákig beszéltek a társaság. Reggeli közben francia beszéddel üdvözölte a kör vendégeit *Margitay Ernő*, az Egyetemi Kör alelnöke. Föltszólat még *Clausen* (dán), *Rowlandson* (angol), kinek beszéde után az angolok elénekelték egyik angol diáknótájukat. René *Dupont* nancyi, *Jean Meyhofer*, G. B. *Cauny* cambridgei diák a magyar királyra mondott felszólítást, mely után ősi angol szokás szerint a pohár talpát letörte. A God save the King és a Himnus éneklése után a társaság átment a központi egyetemre, itt francia beszéddel üdvözölte a vendégeket dr. *Kelly Károly*, a tudomány-egyetem rektora. Beszéde után dr. *Bényi József* miniszteri titkár bemutatta az idegeneket a rektornak. A diákság részéről *Foucard* belga egyetemi hallgató szólt. A tudomány-egyetemről a Szózat éneklése közben mentek a diákok a műegyetemre, ahol *Ilosvay Lajos* rektor magyar beszéddel üdvözölte őket. *Zsembery István* tolmácsolta franciául a rektor szavait, majd bemutatta a diákokat a rektornak. A diákság részéről René *Dupont* üdvözölte a rektort. A műegyetemről a menet a Kossuth-utcán át a Petőfi-szoborhoz vonult, amelynek talpazatáról elsőnek Paul *Herbier* beszélt. Utána szólt még P. P. *Brachet*ie angolul és *Foucard* franciául. Ezután óriási babérkoszorút helyeztek el a szobor talpazatára. Végül a diákok elénekelték a Himnusz, majd a Kossuth-nótát, s aztán szétoszlottak.

— **Tűz gyújtogatásból.** Turócmezgyében, mint levelezőnk írja, egymást követik a tüzesetek és csak magában *Turóc-Szent-Martinban* volt tüzeset volt e hó folyamán. Alkalmasint gyújtogatásból eredtek, de a tüstet nem sikerült elfogni. — *Abrahám* lalván egy *Déer György* nevű suhanót fogtak el a ki maga bevallotta, hogy ő többször bosszúból gyújtogatott. — *Mint Iglórl* írják, *Matheózeon* a mult szombatn nagy tűz dühöngött. *Ötvennél több lakoház* melléképületekkel együtt a lángok martalékvá lett. Emberéletben nem esett kár. A lakosság kára meghaladja a 100,000 koronát.

— **A titokzatos fogoly.** Hónapokkal ezelőtt a bécsi lapok egy századosról adtak hírt, akit vizsgálati fogságba vetettek azért, mert az uralkodóház egy tagját meg akarta szarolni. A százados már régebben önként kilépett a hadseregből és Boroszóban kávéházat nyitott feleségével egy osztrák-magyar altábornagy leányával. Vállalkozásához sok pénzre volt szüksége és mert házassági biztosítékát is csak nagynehzen tudta megkapni, kérvénnyel fordult az íőhercegehez, aki keresztapja volt és máskor is szokott szíveséget tenni vele. Persze volt eset az ellenkezőjére is. Így mikor a volt százados nősölni készült és pénzt kért a főhadnagytól, ez a kért összeg egy részét elküldte neki, de ugyanekkor figyelmeztette, hogy ezentul ne zaklassa. De a boroszlói vendéglős kétségbeesett helyzetében megint csak fölkereste a főherceget, és most már nem kért, hanem követelt pénzt olyan kifejezések kíséretében, amelyekkel egy íőherceg volt közeledni még sem szabad és ez volt oka letartóztatásának. A boroszlói hatóságoktól *Fischer* Rainer Januárus (ez a vendéglős neve) kiszolgáltatását kérte az osztrák bíróság zsarolás miatt és az átíratnak felsőbb utasítás folytán meg is lett a tognatja. *Fischer* a bécsi országos törvényeszk bírtonébe szállították s ott a többi vizsgálati foglyokkal még érintke: nie sem volt szabad, utóbb örültek nyilvánítottat és az elmekörtani klinikára szállították, ahol az orvosok egyhangúlag kijelentették, hogy teljesen ép elméü. De a világ előtt örül maradt, migmen szeptember 13-ikán visszaadták családjának, mitűn becsületesszávala megfogadta, hogy a főherceget többé zaklatni nem fogja. A szegény ember most új erővel keresi igazát és e célból meg akarja vizsgáltatni magát híres elmeorvosokkal.

— **A székesfejevári párba] állózata.** Székesfejevárról jelentik, hogy a párba]ban megölt *Knöbel* Elemér hirlapíró agóniában fekszik és ellátják az utolsó kenettel. A közönség között általános az ingerültség *Fejér* segédei ellen, mert nem fogadták el *Knöbel* ajánlatát, hogy szóbeli sértését meg nem történtenek kívánja nyilvánítani és bocsánatot kér.

— **Betörés.** *Hauer* Tivadar mérnök nejeinek *Damjanich*-utca 30. szám alatti lakását, amíg türdön volt, ismeretlen tettesek átkulcsosol illyintották, a lakásban a szekrényeket fölörték és azokból körülbelül 1670 korona értékű ékszert elloptak. Az ajtót, munkájuk után ismét bezárták. Nyomozás folyik.

— **Tolvaj tanuló.** A szegedi rendőrség táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy *Réza József* budapesti kereskedelmi iskolai tanuló meglopja *Kiss Péter* földbírtokost. Elvitt magával 30 korona készpénzt és egy 30,000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet. A megtevédft fu 6000 koronát kívéit a takarékpénztárból és megszökött. Az bírzik, hogy Budapest felé vette útját. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Kubelik és családja.** Szent a béke az ifju cseh hegedűvirtuoz és a családja között, amelyvel junius hónapjában sajtóháborúba keveredett az ő állítólagos Svengalija. Skriván nevű titkárja miatt. Jan Kubelik néhány nap óta Bécsben időzik, s volt alkalma egyik ottani újsággal beszélni a dolog felől.

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem, — kezdte Kubelik — hogy a családommal teljesen kibékültem, köztünk nincs többé semmiféle ellentét. Meggyőződéstem arról, hogy hozzátartozóim ebben az ügyben teljesen ártatlanok, hogy eszközök voltak ellenségeim kezében o'yan embereknek az eszközei, akik ugy nekem mint Skrivánnak részint irigységből, részint gonoszságból ellenségeim.

Ezek az ellenségeket, mondotta aztán Kubelik, egyföly-egy ismeri, azok a legképtelenebb meséket találtak ki, s teljesen hatalmukba kerítettek egyebként „szülőkötörű“ hozzátartozóit. Egészen biztosan tudja, hogy bátyjának azt a bizonyos juniusi levelet ugy mondták to'iba s a bátyja később, látván cselekedetének a következményeit, megbánta elhamarkodását.

— Látja ezt a bőrtárcát? — mondotta — ez itt az én dossier-m.

Ez a bőrtárca tele volt névtelen levelekkel, amelyekkel a rokonait megtevesztették. Ezek az ellenségek előbb Skrivánt akarták megsemmisíteni, hogy aztán vele, a „gyöngye akaratú“ Jan Kubelikke végezzenek. De nékülé csinálták a számadást. Keserves dilemmában volt. Egyfelől becsületes jóbarátja, tulnan a családja, kedves anyja. Nehéz munkájába került, amíg meggyőzhette családját a barátja önzetlenségéről. De mégis sikerült. Ez ezen nagyon örül, mert ő azok közül a művészek közül való, akik az imprezziót nem dobják el, mint kiacsari citromot, mikor már a diósőség útját meghaladta nekik. Es mindent lecsójt, amit Skriván ellen tesznek.

— En, csakis én csinálom a számadásokat, magam fogadom el a szerződéseket, mindenben magam döntök. a magam lánok járok. Skriván művészi tanácsadó, kísérőm, aki mindenben a kezemre jár. *Sohasem játszottam a bőrszen*, csak hallomásból ismerem ezt a szót „bőrse.“ Sohasem csináltam adósságokat, abból az egyszerű okból, mert nincs rá szükségem. *Meglehetősen jelentékeny* vagyonom van, amely biztosan van elhelyezve. Hozzártartozóimról, különösen anyámról és öcsémről lelkiismeretem szerint gondoskodtam. Mondhatom önnök, hogy amióta anyagi viszonyaim kedvezőre fordultak, hozzátartozóim iránt a legnagyobb gonddal viseltem. Anyám számára a takarékpénztárban nagy összeg van, amelynek alapján gondtalanul nézhet a jövő elé. Öcsémét a konzervatóriumban saját költséggem taníttatom. Családom tagjai hálásak is irántam és nagyon sajnálják a két hónappal ezelőt történetek. Remélhetőleg semmi sem zavarja többé egyetértésünket. Két hónap alatt nagyon szenvedtem. Több napig súlyosan beteg voltam, mikor bátyám leveléről hírt kaptam Londonba, s képtelen voltam művészi kötelességeimnek eleget tenni. Ma, amikor tisztán látok már, nem fogom fel a többé tragikus az esetet. Elég erősen érzem magamat, hogy minden sérelemmel és támadással szembezálljak.

Kubelik mindezt hévvel beszélte, mindjában belemelegedett, tüzeit, lángolt. Mihelyt azonban végére ért ennek a beszéd tárgyának, lecsillapult, s aztán nyugodtan, vidáman beszélgetett az újsággal más dolgokról.

— **A tanítók rajztanfolyama.** A tanítók részére rendezett rajzkurzus a fővárosi iparrajzközlőben október elsőjén nyílik meg. Három rajz-kurzus lesz az idén is: a) általános, építő- és gépipari-kurzus, melyeknek öröndje a tavalyival megegyező lesz. Ujabb jelentkezőket a rajzkurusra az idén nem vehet föl az igazgatóság.

— **Drága ágyapróba.** A *büdingeni* ágyapróba, mint Frankfurtból táviratozzák, szakértők számításai szerint *harmadéltöltő márkába* került. Ennek az összegnek legnagyobb részét Krupp viseli, mert az ő kezdeményezésére történtek a kísérletek, amelyeknél éles töltéssel lőttek.

— **Fővárosi Orfeum.** Ma este *Waldmann* igazgató színházában érdekes bemutatók lesznek. Ma mutatkozik be a *Paul Martinetti* angol színjátékos társaság *Egy nyugtalan éjtel* című komikus néminjátéka, amely Londonban, az Oxford Variété-Theaterben ezernél többször került színre és bizonyára nálunk is nagy hatása lesz. Kiválóknak mondják a tiroi *Egger-Riesereket*. Ezek a valódi hegyiakok nemzeti viseletükben egész sereg nemzeti dalt és táncot adnak elő és pedig olyan bejelezett tökéletességgel, hogy ez a társaság ismételtelen kitüntetést nyert. Föllel továbbá négy szépség: *Karén* kisasszony, egy pompás termélt trapézművész, miss *Kavensberg* operetténekesnő a londoni Drury-Lane Theatról, *Sáther* Agnes kisasszony, egy kedves dán szonnetist és *Gusti Humm* kisasszony, egy iess bécsi nő, aki tehetség dolgában már-már legismertebb elődeit is eléri. A gimnasztika képviselői ezutal japániai, a *Fukushimas*, akiket kívül még egész sereg új szám gazdagítja a műsort.

— **Tűzvizsgálat a Wellisch-féle telepen.** A Külső Kerepesi-ut 13. szám alatti fulelepen tegnap

kiütött tűz ügyében ma dében tartották még a vizsgálatot, amelyen a tűzoltóságot *Breuer* Szilárd segédszert képviselte. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz az istállóban keletkezett, de hogy mitől, azt nem lehetett konstataálni. A kár épületben 10 ezer korona, anyagban szintén 10 ezer korona.

— **Az osztályorszájték huzása.** Az osztályorszájték mai huzásán *huszezer koronát* nyert 69865, *tizezer koronát* 97677 50008 58888, *öt ezer koronát* 30464 2169 22492, *kétezer koronát* 15880 24850 37601 81645 89519 98168 18366 12172 10545 20444 21222 48970 47158 51109 76618 85400 65067 68107 17644 24715 45265 48207 95999 58038 53152 23817 48222 68611 72011 92325 15418 28023 57127 76092 54936 85212, *ezzer koronát* 25961 42759 89887 95089 10178 27194 40148 75173 41731 78066 88946 98890 19540 77592 19617 60037 52866 97524 39849 58734 18820 22004 57403 61823 80705 8345 96964 6147 8840 36178, *öt száz koronát* 71 17186 77634 92536 93089 11204 16536 44113 51719 65276 65066 79047 19234 21806 38072 43028 49852 50465 62859 9874 18655 23417 81243 35726 37308 95523 4798 22022 72684 744-2 89456 98858 11858 12963 32132 57827 63772 85020 99574 34002 40628 52641 87800 88234 95619 7689 13887 19887 32923 47932 68995 68140.

— **Csuz és községy ellen hatásban felülmutatallan a Zoltán-léle** benőcs. Uvegrje 2 korona Zoltán Gyógyszertárban, Budapest, V. Sétátér-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Kávé-, tea- és rum-** különlegességek legolcsóbban kaphatók *Fratelli Deisinger*-cégnél Budapest, Ferenciek-tere, királyi bérpalota, Raktárak Fiume, Triest.

(x) **Elegáns ruhák** készülnék *Tereczky* és *Lilienberg* térfiszabó-cégnél Budapest, Városház-utca 12.

(x) **Gebauer Károly** hazai ércokoporsó-gyáros temetkezési intézete VII. Erzsébet-kört 26-ik számú házban van.

(x) **Budapesti Mechanikai (Zander) Győlyintézet.** (VIII. Múzeum-kört 2. (igazgató: dr. *Reich* Miklós). — Testgyenyésítő és teljesítő gimnasztika. — Teljes Zander-léle mechanikai győlyberendezés. — Orvosi massage. — Főorrólég-, villamosítvány és szén-savas-lúrdók. — Prospektus. — Telefon.

Zola Emil halála.

Budapest, szeptember 30.

Zola Emil hírtelen halálának megdöbbentő híre az egész világon mély részvétet okozott. Mint már a mai reggeli lapok távirataiból kiittünk, a nagy regényíró életét széngázomlás oltotta ki és teljesen ki van zárva, hogy halálát más okok idézték elő. A magyar közvélemény is nagy megilletődéssel fordul az emberi jogok hősnéek tavatala felé és e részvétnek méltón ad kifejezést irodalmunk büszkesége, *Jókai* Mór, aki mint alább olvasható, megindító részvétől áthatott táviratot küldött Zola özvegyének.

(A halál oka.)

Páris, szeptember 30.

Zola holttestét ma délelőtt boncolták fel *Broward* és *Sibert* orvosok a városi laboratórium iőnöke, *Girard* jelenlétében. *Girard* a rendőriőnöknek jelentette, amelyben egész határozottan arra a következtetésre jut, hogy *Zola* halálát *szénoxidgez* behelése okozta.

Páris, szeptember 30.

Gast igazgató, a *Girard*-léle laboratórium vezetője, már beterveztette a rendőriőnökséghez jelentését azoknak a vérosőppeknek vegyi vizsgálatáról, amelyeket az orvosok Zola holttestéről *Zoláné* ajkairól és a megfulladt kutyákról leválasztottak. A jelentés a legnagyobb határozottsággal állapítja meg a szénoxidgez-mérgezést. Minthogy azonban a vérosőppek nem voltak elegendők az analízishez, tehát elrendelték *Zola holttestének felboncolását*, amelyet még ma délelőtt 11 órák végre is hajtott két törvényeszi ki orvos: *Broward* és *Sibert*. A boncolás Zola lakásán történt hatgatu bizottság jelenlétében, amelynek a vizsgáloíró és a két törvényeszi ki orvoson kívül tagjai voltak két építész és a vegytani intézet igazgatója. A boncolásról ott mindjárt jelentést tettek a vizsgáloíróknak.

A boncolás a kis verandán történt. *Demolin* szobrászművész, aki mindvégig jelen volt, a következőket beszélt el a hirlapíróknak a boncolásról.

— *Kitűnt*, hogy szegény, édes barátunk szervezete bámulatos volt. Eltekintve egy kis vesebántalomtól, minden egyes szerve teljesen egészséges. Bizony, még sok évig élhetett volna. Olyan fajtából való volt Zola, amely százéves embereket adott a világnak. A szénoxidgez-mérgezés a test minden részében meglátszott. *Az ágyhoz nem nyúltak csupa tisztelőből.*

Délután két óráig kellett várni a bebalzsamozással, míg a rendőrfőnök engedélye megjött.

(Zoláné elbeszélése.)

Páris, szeptember 30.

Zoláné, kinek állapota, nagy gyöngösége mellett is, a körülményekhez képest kielégítőnek mondható, a katasztrófa éjszakájáról a következőket mondta el:

— Tegnapelőtt délután érkeztünk meg Meudonból. Abban állapodtunk meg, hogy másnap reggel korán kelünk föl, mert munkásokat rendeltünk a házban szükségesnek mutatkozó javításokra. Még nem vagyok tisztában azsal, hogy mi történt. Együtt feküdtünk le, férjem balra, én jobbra. Ejjel egyszerre fölébredtem. Rosszul voltam és meggyújtottam a villamos lámpát. Leszálltam az ágyról s a szomszéd szobába akartam menni. Alig tettem lábamat a szőnyegre, egyszerre éreztem, hogy erőm elhagy és elájultam. Néhány perc múlva jobban lettem és visszamentem az ágyamhoz. Zola nekem hátat fordítva aludt. Azt gondoltam, hogy kár lesz fölkelteni s a két kutyát, amely távollétemben helyemre feküdt, az ágy végére tettem. Egyszerre úgy rémlett, mintha férjem nyugtalanokodnék s kérdeztem tőle:

— Emil, rosszul vagy?

— Nem, nincs semmi bajom, felelte Zola. Hát te miért nem alszol?

— Jó lenne talán, folytattam, ha behívnám a cselédeket.

— Nem, ne bántsát őket, majd így is jó lesz.

— Attól félek, Emil, hogy rosszul vagy, mondtam tovább.

— Oh nem, nincs semmi bajom, felelte férjem, ne hívd be a cselédeket, mert csak zseniroznának bennünket és úgy sem tudnának rajtunk segíteni. Egyébiránt nincs semmi bajom, aludjunk tovább.

— Ahogy akarod, barátom. Ez volt utolsó szavam, amelyet hozzá intéztem.

En is auidni igyekeztem. Hogy ezután mi történt, nem tudom; egyszerre azt láttam, hogy Emil gyorsan fölemelkedett s azután a földre hajolt. Mi történt? Talán papusát keresi? Kialóznai akartam, segítséget akartam hívni, de képtelen voltam mozogni; hallom, amint férjem hörgő, de egyetlen szót sem tudott kiejteni. Ettől fogva semmire sem emlékszem vissza.

Zoláné azután azt kérdezte:

— Hol van férjem? Ő is itt van, vagy talán meghalt? Mondják meg az igazat.

— Az orvosok kiméletesen azt felelték neki:

— Ő is itt van, de állapota olyan, hogy a legnagyobb gondosságot és kiméletet követeli.

Egy délelőtti távirat aggasztónak mondta Zoláné állapotát, mert a mérgezéshez nagyfokú neuraszténia járul.

Páris, szeptember 30.

Zoláné tegnap egész nap férje felől tudakozódott és mivel egyre kiterőden válaszoltak neki, sejtette a szörnyű valóságot. Ma délelőtt annyira magához tért Zoláné, hogy az orvosok elszánták magukat a szomorú feladatra, hogy megmondják a betegnek férje szomorú sorsát.

Dr. Defaut, a neuillyi szanatórium vezetője így szól Zolánéhoz:

— Közeledik a válságos időpont, asszonyom. Félek, hogy amitől tartanunk lehet, már megtörtént. De azért bizzunk istenben.

E szavak oly borzasztó hatást gyakoroltak Zolánéra, hogy dr. Defaut-nak nem volt bátorsága megmondani a valót. Ekkor jött a szanatóriumba dr. Larat, Zolának háziorvosa, akit a család meghitt barátai azért küldöttek, hogy közölje a gyászhirot az özvegyvel. Dr. Larat kiméletesen tudatta Zolánéval a halálhírt. Attól fogva a beteg asszonyok nem lehetett szívart venni. Egyre sri és nem is hallgat unokahúgának, Labor-dénának vizsgálatásaira.

(Előkészületek a temetéshez.)

Páris, szeptember 30.

Még nem tudják, hogy a temetés, amely valószínűleg szerdán lesz, egyházi szertartással, vagy a nélkül fog-e végbemenni. Az első sorban attól függ, hogy Zola végrendeletében rendelkezett-e erre nézve.

Páris, szeptember 30.

A temetés felől még nem történt intézkedés, mert hasztalan keresték Zola végrendeletét s azt hitték, hogy abban a temetésről is találnak határozatot.

A ravatalt nem fogják közszemlére kitenni. Valószínű, hogy pénteken lesz a temetés a Montmartre-kalvárián. A becsületrend tisztjét megillető pompával, katonai díszsel fog végbemenni a gyászszertartás.

Páris, szeptember 30.

Zola végrendeletét eddig nem találták meg. Hir szerint Zoláné azt az óhaját fejezte ki, hogy férjének temetése az elhunyt gondolkodásának megfelelőleg, ne legyen egyházi temetés. A temetés pénteken lesz a mont-

martrei temetőben. Minthogy Zola a becsületrend tisztje volt, a szabályok értelmében katonai díszsel kell őt eltemetni, feltéve, hogy ezt végrendeletében meg nem tiltotta. Több nacionalista lap jelzi, hogy Zola temetésénél, ha Dreyfus ott megjelenik, párt-híveik részéről tüntetések várhatóak.

Waldeck-Rousseau volt miniszterelnök Zolánának részvétét fejezte ki.

(Zola hagyatéka.)

Berlin, szeptember 30.

A Localanaiser közlése szerint Zola igen nagy összegre volt biztosítva halál esetére. A biztosítótársaságok nem fogtak semmi nehézséget támasztani a kifizetés körül. Zoláné nem fogja megtartani a párisi palotában levő műtárgyakat, amelyek legnagyobb részét régi templomokból valók. Két üvegfestményt, amelyek Zola dolgozószobájának erkélyes ablakait díszítették s amelyek a XV. századból erednek, Zola még életében felajánlotta báró Rothschildnak.

(A részvét.)

Páris, szeptember 30.

Ma reggel Zola háza előtt valóságos életveszélyes tólongás volt. Közben egyre-másra jöttek-mentek a távirathordók, akik ezrével hozták a világ minden tájáról érkezett részvétsürgönyöket. Igen sokan jártak ma a ravatolos házban személyesen kifejezni részvétüket. Délelőtt megjelent a többek közt a monakói fejedelem, Millerand, az írók és művészek csapostosa, Zola egykori védője, Labori, fiatal nejevel együtt.

Megható jelenet volt, mikor Labori a halottaszobába lépett. Sirva borult Demoulin szobrásznak nyakába s teljes egy óráhozast maradt meghitt barátjának holttesténél. Erőszakkal tuszkolták ki Laborit a ravatalt mellől.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök titkárát küldötte a halottas házhoz. Ott volt Picquart ezredes is, továbbá Victorien Sardou.

Nasi országos közoktatási miniszter a francia közoktatásügyi miniszterhez az olasz kormány nevében részvétáviratot intézett, amelyben a többek közt hangsúlyozza, hogy Zola már származásánál fogva is nagyon kedves az olaszoknak és dicsőíti Zola polgári erőnyeit, utalva a Dreyfus-pörben való szereplésére.

Dr. Jókai Mór a következő részvétáviratot küldte Zola özvegyéhez:

Paris. A madame Emile Zola. Madame, Recevez mes plus profondes condoléances et laissez moi partager votre douleur sur le désastre de votre genial mari. C'est une perte incommensurable pour tout la litterature, un deuil pour tout le monde civilisé. Dieu Vous donne sa supreme consolation et une guérison parfait de tout les maux. Budapest, 30. Septembre 1902. Votre tres devoué.

Dr. Maurice Jókai.

(Asszonyom, fogadjon ön legmélyebb részvétem nyilatkozatát s engedje meg, hogy osztozzam az ön fájdalomában a szerencsétlenség fölött, mely lángeszű férjét érte. Megmérhetetlen veszteség ez az egész irodalomra, s grász az összes mivel világra nézve. Isten adjon önnek legmagasabb vizsgálatást s teljes felgyógyulást minden bajaiból. Hódolója dr. Jókai Mór.)

A Lipótvárosi Kaszinó mai igazgatósági ülésén elhatározta, hogy Zola ravatálára megfelelő felirással koszorút helyez s erről már intézkedett.

(A nacionalista sajtó Zoláról.)

Páris, szeptember 30.

A nacionalista sajtó úgy ír Zoláról, mintha halála után még egyszer agyon akarná ütni. A reakcionárius szellemet még a koporsó sem tudja kiengesztelni. Drumont lapja, a Libre Parole azt a határozott gyanuját fejezi ki, hogy Zola öngyilkosságot követett el. Rochefort is azt mondja, hogy sohasem fogják megtudni az igazat Zola haláláról. A kettőhöz csatlakozik a Gaulois is, és mindannyian alig beszélnek Zoláról, mint íróról, hanem csak a Dreyfus-pör nagy szereplőjéről, akire rá is ontják haragjoknál minden szennyét. Drumont érthetőnek találja, hogy ez az ember, ki az életét csak a regényeinél látta, legyőzhetetlen utálatot érzett az élet iránt; soha még író gyalázatosabb, visszataszítóbb, piszkosabb szemponthoz nem nézte a teremtést, a világot, a társadalmat. Zászlónk megsértője — ugymond — abban a pillanatban hal meg, midőn hazafiatlan badjáraának érne kezdenek a gyümölcsei.

Coppée tisztességesen hangon ír s legalább elt ismeri Zola nagy szellemi tulajdonait, mint aki iskolát alapított s nagy befolyással volt az irodalom fejlődésére. „E szomorú halál előtt”, mondja Coppée, „nem csupán régi barátságunkra akarok visszaemlékezni. Lelkemnek a keresztény hit felől való irányulása talán jobban éreztelem velem az ő műveinek tisztátalan ol-

daait. Az a szörnyű pör, mely Franciaországot két részre szakította, minket is elválasztott egymástól. A materialisták és vallásunk ellenségei, akikhez, sajnos Zola is tartozott, üldözhetnek ugyan bennünket, de nem gátolhatnak meg abban, hogy imádkozzunk értük, mikor meghalnak.”

Zolának egy másik barátja s egykor leghívebb követője, Huysmans aki utóbb nemcsak hátat fordított a naturalizmusnak, hanem kolostorba is vonult, ahonnan csak mostanában tért vissza a polgári életbe, mióta a Benedek-rendiek, akiknél lakott, kiköltöztek Franciaországból, meleg sorokat szentel Zola emlékének:

— Zola derék ember volt, igazi becsületes ember. Zola mindig jószágos, szíves, bőkezű volt. Milyen nyájasan fogadta mindig a fiatal írkat akik hozzáfordultak. Zola igen sajtáságos módon dolgozott. Reggelenként csak három-négy oldalt írt, sohasem többet. Regényének a terve mindig apróra elő volt készítve. Összes lejezeleivel. Zola három hónappal előre meg tudta mondani, hogy mely napon lesz készen a regénye. Ez mutatja, hogy mekkora akarat-erő lakott ebben az emberben.

SZÍNHÁZ, ZENE

„Vasquez grófné bécsi vendéglátéka. Vasquez grófné, a M. Kir. Opera primadonnájának, a megállapított program szerint október folyamán még három szerepben és pedig a Zsidónő-ben, Desdemónában és Valentineben kellett volna a bécsi Operában vendégképpen fellépnie. Egyik bécsi újság azt a hírt közli, hogy a művésznő vendégszereplése véglegesen elmarad.

„Blaha Lujza bucsuestéi. A Népszínház közönsége még csak két hétig gyönyörködhetik abban a nagy művészeiben, amely Blaha Lujza sajátja s amelyely a magyar népszínmű fellendítésével oly jelentékeny szolgálatot tett a magyarságnak. A nagy művésznő október közepén távozik a Népszínházból s e két hét alatt fellép még egyszer összes nagyobb szerepeiben. Így holnap, szerdán a Fíros bugyellárásban bucsuzik Zsófi szerepében, amelyet 1880. óta 90-szer játszott.

„Mader és a régi operaszövegek. Mader Raoul, a M. Kir. Opera igazgatója, alighogy szabad kezét kapott az Opera művészi ügyeinek vezetésében, dicsőreendő cselekedete határozta el magát. Ismeretes a régebbi dalművek magyar szövegfordításainak a gyarlósága, amelyek első sorban nemcsak a magyar nyelvnek váltak szegényre, de valóságos gyűjtőmennyeit rejtegetik a leghajmeresztőbb értelmetlenségeknek. Mader igazgató a régebbi dalművek szövegkönyveit egytől-egyig újra lefordíttatja s már megbízást is adott négy dalműnek újra való lefordítására. Az Opera közönsége végre jóra való fordításban fogja élvezni az operai műsor régebbi, klasszikus zenei alkotásának szövegeit.

„A Népszínház ingyenes előadása. Október 4-én ez évben is ingyenes előadással ünnepli a Népszínház a király ő felségének nevenapát. Színr kerül Strauss János operetteja A cigánybáró. Ez előadásra már kiosztották az összes jegyeket s így az újabb jelentkezők kérelmét az igazgatóság nem tejesítheti.

„Kitüntetett karmester. Szikla Adólf az Operaház karmestere magas kitüntetésben részesül. A múlt nyáron a Tátrafüreden fűrdő Izabella főhercegnő önájára gróf Zichy Géza Gemma című tancoktéményét a szerzővel együttesen zongorán előadta. A főhercegnő elismerésének kifejezésül Szikla karmesternek most egy nevének kezdőbetűivel ékesített pompás gyémánt mellélt ajándékozott.

„A sötét kamra. A Magyar Színház énekes bohósága, A sötét kamra tényesen beváltotta azt a várakozást, amelyet az igazgatóság hozzá fűzött. A Lotti szereseinek nagy sikerere emlékeztet az a sok taps és kacagás, amely A sötét kamra vidám jeleneteit és tarka bohóságait kíséri. A Boross Endre karcagató Chondoréja, a Ráthonyi és Szalcsy fotográfáló jelenetei, Sziklaine táncparádája és Nellie Perry angol táncos keitik estéről-estére a legnagyobb hatást a sötét kamra minden este színrekerül e héten, teljesen a bemutató szerencsésében.

„P. Lukács Juliska vendég szereplése. P. Lukács Juliska a Népszínház kiváló drámai művésznője legközelebb Rozsnyón fog vendég szerepelni. Vendég szereplést holnap kezd meg a Fedora című szerepében. Ezenkívül még két kiváló szerepet fogja eljátszani a Kaméliás hölgyben és a Cigányban.

„A krisztinavárosi színház utolsó előadása. Krescsányi Ignác színtársulata a nyári színi évadot holnap szerdán fejezi be. Színr kerül bucsueledásut Berliini Norma című operája. Krescsányi tartsulata csü-lőitökön utazik Temesvárra, ahol szombaton, október 4-én kezdik meg előadásukat a Bank báznál.

„Debreceni színeszet. Makó jelenen szervezett társulata ma megnyitotta Debrecenben a színházi

szegont. Makó igazgató nyílt színen beköszöntőbeszédet tartott, s a személyzet elnékelte a himnuszot. Kitűnő előadásban *Somló Szobatosok* című drámáját adták elő ezután nagy sikerrel.

** Sarah Bernhardt Berlinben. Sarah Bernhardt berlini udvari színházban leendő vendég szereplése alatt Hamletben, az *Othón* Magdájában, *Phédra*ban, A kaméliás hölgyben, *Toscában*, *Fedorában* és *Frou-Frou*ban fog fellépni.

** A színházak tűzbiztonsága. Az állandó színház-vizsgáló-bizottság október hónap 7-én, kedden délután szemléli meg a M. kir. Operaházat, Nemzeti Színházat, Népszínházat és Magyar Színházat, abból a szempontból, hogy a tűzbiztonság tekintetében teljesen megfelelő-e a berendezések.

** Björnson új darabja. Björnson, a hírneves norvég drámaíró, *Sterhove* címmel új drámáját fejezte be, amely a *krisztinai* udvari színházban és a berlini *Deutsches Theater*ben egy időben fog színe kerülni.

** Operaelőadás a Telefon Hírműködésben. Ma délután 5 óráig új előadás lesz a nagy kir. Operaházban, melyet a Telefon Hírműködés teljes egészében közvetíteni fog előzetes szórakoztatásra. Előadásra kerül a Jancsi és Juliska, Humpendik meséje és utána a Babatündér ballet, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül.

Ez a Telefon Hírműködés cigányzenét fog közvetíteni 8 óráig 11 óráig. A cigányzene-közvetítés, mely az Elite kávéházban játszó Simplicius zenekarának játékaiból áll, megszakítás szünet nélkül 10-10 óráig, mikor a legújabb híreket osztattja fel a beszélőjesség szerkesztősége.

MŰVÉSZET

□ **A bronzkorszak.** Az Országos régészeti és embertani társulat ma délután ülést tartott, *Czober* Béia elnöklelte alatt *Haugh* Béia a régiségekben gazdag szegvárdui múzeumból mutatott be igen érdekes tárgyakat, utána *Mahler* Ede a kiváló tógós értekezett a magyarországi bronzkor időszámításáról.

Mahler kutatásai nagyfontosságúak, mennyiben Egyiptom bronzkorát, ott a XII-ik dinasztia korában vált általánossá, most már nem a Krisztus előtt 2500 év tájékára, hanem a XX-ik század végére kell tennünk. Feltevése során kimutatta azt is, hogy az európaiak s első sorban természetesen a görögök a bronzkulturát is egyenesen a babiloniaktól, nem pedig az egyiptomiaktól közvetítve révén vették át. A szerző végül samánlatának adott kifejezést, hogy itt most csak az éért eredményeivel számolhat be; magát a főmunkát is magyar nyelven akarta kiadni, de ezt sem tehet. Nagy Géza közönlöt mond *Mahler* Ede nek előadását és ajánlalmat fejezi ki, hogy a kutatók szolgálat nagy dolgozatot készítenek volt a külföldre vinni. Mert nem akadt magyar folyóirat, amely az alapvető s világosra nagy illűnűt keltő dolgozatot kiadta volna, csak azért nem, mert az nagyterjedelmű volt.

□ **Nemzeti Szalon.** A Nemzeti Szalon 6 órai tárlatára szánt művek beküldési határideje e hó 25-én este 6 óráig letelvé, a jury nyomban hozzáfogott a beérkezett művek megírásához. A művészek érdeklődése nagy volt, amennyiben 476 képet küldtek be, de ezek közül 294-et kisselejtett a jury. A tárlatnak (melyen úgy jelesebb művészeink, mint a legifjabb gárda néhány tehetséges tagja szerepel) különös érdekességet fog köcsönözni *Munkácsy* Mihály öt nagy eredeti képe, amelyek még a fővárosban nem voltak kiállítva. Az ünnepélyes vernissage vasárnap délelőtt 11 óráig lesz dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter jelenlétében, amelyre a tagoknak már elküldték a meghívókat. A közönség a megnyitást napján 1 korona, a többi napokon 50 fillér belépődíjat fizet.

□ **Az orvosvisztség műkiállítását a városi ligeti Múcsarnokban egyre sürűbben látogatják a felsőbb iskolák növendékeit.** Erre való tekintettel a végrehajtó-bizottság elrendelte, hogy a tanulókat kísérő tanárok minden kérésük és díj nélkül lépethetnek a tárlatba. A közölt hölgy-bizottságának tagjai a jövő csütörtöki hangversenyen jout rendeznek a bullett helyiségekben.

SPORT

*. Cambridge-Pannonia. A szerdán négy óra kezdődő mérkőzésre az angolok tel és csapatukat jogják kiállítani. A Pannonia szorgalmas traininget folytatott s ugy a Budapesti Torna Klub, mint a Ferenovárosi Torna Klub és a 33 Football Klub megengedik tagjaiknak, hogy a mérkőzésben részt vegyenek. Az érdekes mérkőzés színheye a margitszigeti pálya lesz, ahol tudvalevőleg két hatalmas tribün nemcsak kényelmes nézőhelyet nyújt, hanem az eső ellen védelem is szolgál. A holnapi mérkőzés rendes helyén a szigeti beépődíjat együtt következők: számozott ülőhely 3 korona, tribün egy 2 korona 25 fillér, sportjegy 1 korona 20 fillér, állóhely 60 fillér.

*. Az őszi luxuslovásár. A Tattersall telepén tartott luxus-lovásár hivatalos terminusa a mai nappal véget ért. Eladatot összesen 103 ló, körülbelül 1000 korona átlagár mellett. Az eladott lovak nagyrésze külföldre került. Miután még a kiállított loanyag nagyrészt a Tattersallban maradt egy jó része nihetóleg még el fog kelni, amire annál is inkább lehet számítani, mert vevők még egyre érkeznek az állami ménesnek holnap délelőtt 10 óráig kezdődő árverésére.

*. Őszi loversenyek. Kellemetlen, csunya, szomorú délután. Kevés ember, kis mezőnyök s favoritok győzelme. Ez volt a mai délután. Kommentárokat fűzni az egyes utakhozok fölösleges és érdektelen, elég az eredményre utalni:

I. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1800 méter. Mr. Paul *Beesvagy* (Smejda) első, *Teraskier* (Krouzil) második, *Isaboy* (Mertinkovics) harmadik. Azután: *Quit*. Totalizátor: 10:14. Helyre-fogadások: I. 50:66, II. 50:130.

II. **Őszi kancadij.** Díj 5000 korona. Távolság 2400 méter. Szemere Miklós *Mágnes-e* (Bonta) első, *Olympias* (Tarai) második, *Muslica* (Gray) harmadik. Totalizátor: 10:12.

III. **Prince of Wales handicap.** Díj 10.000 korona az elsőnek, 1500 korona a másodiknak. Távolság 1500 méter. Egyedi A. *Javorinák* (Slack) első, *Arriviste* (Bonta) második, *Count Niki* (Maino) harmadik. Azután: *Csokros asszony*, *Durbán*, *Davensberg*, *Royal Flush*, *Haiderose* *Passe partout*, *Esparsite*, *Csatt*, *Retour*, *Györgyovag*, *Perhabs* és *Biztos*. Totalizátor: 10: 62. Helyre-fogadások: I. 50: 112. II. 50: 414. III. 50: 206.

IV. **II-od osztályú eladóverseny.** Díj 3000 korona, távolság 1100 méter. *Báró* *Üchritz* Zs. *Aha-ja* (Tarai) első, *Sunshine* (Smejda) második, *Agnes* (Krouzil) harmadik. Azután: *Boriska*, *Dallos* lány, *Tacté*, *Renaissance*, *Nejeles*. Totalizátor: 10: 38. Helyre-fogadások: I. 50: 82. II. 50: 130. III. 50: 82.

V. **Welter-handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. *Péchy* A. *Rozsa-Lili* (Tarai) első, *Babatünder* (Gray) második, *Topaze* (Barker) harmadik. Azután *Helena*, *Takaros*, *Autokrat*, *Szamóca*, *Bence*, *Szabász*, *Taubetyár*, *El Batidor* és *Knallere*. Totalizátor: 10: 67. Helyre-fogadások: I. 50: 130. II. 50: 132. III. 50: 690.

VI. **Kelenföldi díj.** Díj 3000 korona. Távolság 1400 méter. *Báskovics* Elemér *Nézz* *reámja* (Van Dusen) első, *Sardou* (Tarai) második, *Bergeret* (Gray) harmadik. Azután *Sweet Love*. Totalizátor: 10: 18. Helyre-fogadások: I. 50: 74. II. 50: 118.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Uj budapesti felső bírák.** A budapesti felső bíróságok státusa két új tagnal szaporodott. A király *Szász* Dénes kolozsvári ítélőtáblai bírót a Kuriához kinevezte száműlölti bírónak és megengedte, hogy *Valkó* Pál szegedi ítélőtáblai bírót saját kérelmére áthelyezzék a budapesti királyi ítélőtáblához.

§§ **Éleke.** Cifra ruhás, szuhogó selymes dáma-kaloznak az előszobában. Olyk kacéran mosolyog, a másik szemlesütve, óvatosan figyeli, hogy nem jön-e ismerős? Olyan is, akinek hajdanában elregezte a holtmgiant, amelyet most szét akar tépni törvényes formák közt. Külön csoportokba verődnek a férfiak, kik itt látják szertefoszlatni utolsó maradványát annak az illúzióknak, amelyet hitvesről, szereléről, hiségéről alkottak maguknak. A törvényszék csarnoka ez, ahol békéltetnek. Az élet árjában küzködő feleket, kiket sors, szeszély, érdeke, véletlen vagy talán a szerelem is összekapcsolott ideg-óráig s akiknek teherré lett az együttélés, itt hozza össze egy utolsó randevura a házasságbontás bírója. Szegény és gazdag, szerencsés és boldogtalan, ha valék, nem kerülheti el ezt a kínos találkát, amely után 'rendészerint a válás következik.

... Es esőnd lett hirtelen a tarka tömegben. Szuronyok közt hoztak oda egy asszonyt. Mindenki ráismert s a selyemruhás dáma háta megborgozott. A gyilkos asszonyt látták maguk előtt, a bestiális fenevadat, aki áldozatát darabokra merte vágdálni. Pedig e percben nem volt vádolt. Még hitves volt. Felesége az urának, annak a szerencsétlen, becsületese szívű legénynek, kinek tüzhéjért galádul bemocsokolta, megfertőzte vérell s kinek lelket feloldta szennyes tetteivel. Szomorú randevu! Mit tehetett a nyíltszívű, egyeneslelkű asztaloslegény? Válopört indított, hadd szakadjon el minden kápos, amely ehhez az emberiségből kivetkőzött fenevadhoz fűzte. Es ma kellett találkozniuk, hogy béküljenek. Minő találkozás. Mely Golgotájára a férjnek a családi szentélytől ehhez a békéltetéshez.

Osszül komoran a bíróság. Szemben a két házasság. Széiden szól a bíró, hiven tisztéhez, hogy ne tépjék szét meggondolatlanul a szent köteléket. Az asszony zokogva rejti el arcát. S a férj, a durva, kerges tenyerű asztaloslegény — halljátok, cifra dáma, halljátok, finom gavallérok — megszólal. Békülni kíván, mondá, mert korainak tarja a válást, míg a bíróság nem itél a szörnyű bűn felett... Könnyesepp rezdült meg szemében s a szó elakadt a torkán.

A bíróságnak pedig nem akadt több dolga, *Petrónt*, a gyilkos asszonyt, visszakísérték a szuronyos örök s a férj hazament, szívében megbéke, hogy vigaszt vigyen haza két ártatlan apróságnak...

§§ **Burrián, a tenorista.** Három évre szerződött a magyar királyi operaházhoz *Burrián* Károly tenorista, azzal a kötelezettséggel, hogy ha szerződését megszegi és máshová megy éneke ni, ötvézezer korona bírságot fizet. Szerződését csakugyan meg-

szegte és Drezdába szerződött. *Hets* Ödön, az Opera jogtanácsosa személyesen járt közben, hogy a drezdai királyi államtvényszék a keresetlevelet kézbesítse s a szerződésesség tenoristát visszatérre bírja, de a szökevény makacságán megtört minden igyekezet. A dolog pörre került s ma volt a tárgyalás a hatodik kerületi járásbírósnál *Pets* István bírólóit. *Burrián* képviselőben egy budapesti ügyvéd jelent meg, aki a tárgyalás elhalasztását kérte és fömutatta gróf *Kegelevich* volt intendánsnak egy levelét, amelyben a szerződés föbontásához maga az intendáns is hozzájárult s ezt tanuk előtt is kijelentette. Minthogy a pör ezen a kijelentésen fog elődlni, a bíró megkérte *Hets* Ödön jogtanácsost, hogy az október negyedikére kitűzték új tárgyalásra hozza el magával gróf *Kegelevich* István volt intendáns és *Mader* Raul igazgatót is.

Bohémia.

A legárágabb tárcanovella.

Budapest, szeptember 30.

Még a múlt esztendő június havában hozott ítéletet a budapesti törvényszék abban az irodalmi pörben, amelyet *Kabos* Ede indított dr. *Kovács* Jenő fővárosi ügyvéd útján *Gurré* Ferenc, a *Péns* és föld című szaklap tulajdonosa ellen, akit dr. *Báttaszéki* Lajos ügyvéd képviselt.

Az irodalmi körökben nagy érdeklődést kellett pör előzménye az volt, hogy *Kabos* Ede irt egy *Bohémia* című tárcát, amelyben képzelt alakok szerepeltek. Leírta benne a bohémélet apró és nagy bajait, kedves léhaságát és nagy nyomorát. Ezt a tárcát, amelyet szerzője egy hangversenyen föl is olvasott, szószerint leküldötte a *Péns* és föld című lap és a tárcá alá jegyzeteket csinált, amelyekben a tárcában szereplő egyes alakokat, — akik eredetileg csak az író fantáziájában éltek, — élő emberekre vonatkoztatta. Ezeket meg is nevezte, nem éppen a leghízelgőbb jezők kíséretében. A szerző, akit ketős sérelem esett, jogorvoslati keresett. Dr. *Kovács* Jenő, a kiváló fővárosi ügyvéd, az író képviselőben bepanaszolta a kiadótulajdonost, akitnek ügyvédje dr. *Báttaszéki* Lajos volt. A tárgyalás folyamán szakértőül *Kiss* Józsefet, a *Hét* szerkesztőjét, *Papp* Zoltán író és *Wodianer* laptulajdonost hallgatta meg a törvényszék s ezeknek véleményére támaszkodva hozta meg ítéletét, amelyvel *Gurré* Ferenc ellen a szerzői jog bitorlását megállapította és elítélte ötszáz korona pénzbüntetésre, száz korona kártérítési tőke és négysszáz korona költség megfizetésére.

Az elsőbírószék ítélete tehát, amelyet annak idején érdekes megokolásával együtt szószerint közöltünk, összesen 1191 korona fizetésére kötelezte a kiadót egy tárcanovella jogosulatlan leküldéséért.

Ennyi pénzt sokallott a tárcáért a *Péns* és föld kiadója és a királyi táblához felebbezett, amely most ítélt ebben az irodalmi pörben.

A tábla megerősítette az elsőbírószék ítéletét, azzal a változtatással, hogy a pénzbüntetést 200 koronára, a kártérítési összegét pedig ötven koronára szállította le, de megítélt negyvenhárom korona felebbezési költséget az alperesi ügyvédnek saját ügytelével szemben. Az első bíróság ítélete egyebekben felhozott indokainál fogva hagyatott helyben, mondja a stílus tabuláris. Az ítéletet különben, szószerinti szövegében aább közöljük:

6575 sz.
1901

Ö felsége a király nevében!

A budapesti királyi ítélőtábla: dr. *Kovács* Jenő ügyvéd képviselte *Kabos* Ede telperesnek, dr. *Báttaszéki* Lajos ügyvéd képviselte *Gurré* Ferenc alperes ellen szerzői jog bitorlásának megállapítása és járuléka iránt, a budapesti kir. törvényszék előtt tolyamába tett és az 1901. évi június hó 11. napján 14.366. szám alatt kelt ítélettel elintéztet rendes perét, alperesnek az 1901. évi július hó 5. napján 24.036. sz. a. érkezett felebbezése folytán az 1902. évi szeptember hó 2-ik napján tartott nyilvános ülésében megvizsgálván, következően

i t é l t:

A királyi ítélőtábla az első bíróság ítéletét azzal a részben való változtatással hagyja helyben, hogy a kiszabott pénzbüntetés összegét 200 koronára, a telperes javára megítélt kártérítői összegét 100 koronáról 50 koronára szállítja le s ebből fölyólag ezeken a címeiken alperest csak 200 és illetőleg a még kifizetetlen 30 korona megfizetésére kötelezi.

Alperesi ügyvéd felebbezési díját és kiadását ügytelével szemben 43 korona 30 fillérben állapítja meg.

I n d o k o k:

A szakértők véleménye szerint hasonló közleményt, mint a telperesnek jogtalanul felhasznált oktet, olyan jó hírnevű író, mint a telperes 50 koronát szokott kapni.

Ennél magasabb összeget annál kevésbé lehetett kártérítési megítélni, mert a közleményt a

eserő felperes már nyilvánosan felolvasta, sőt azt már egy másik hírlap is közölte a jogbítorlás előtt.

Nem lehetett elfogadni a szakértők véleményét a tekintetben, hogy a követelt 100 korona annál fogva nem sok, mert a lekötött oltk egyes helyeinek magánvonatkozásu megjelölésükkel való kiserése s oltkolt felperesre értéktelenített és mert, hogy a lekötés módja irodalmi megbecsülésének is tekintendő, nem pedig azért, mert a megjelölések nem a felperes személyére, nem is a közleményre ítétek s a közlemény egyes helyeinek a felperesről idegen, egy harmadik egyénre való vonatkoztatása a oltkolt belterkére beolyással nem lehet, másrészt pedig a szakértők által megjelölés nélkülöt visszádis csak a pénzbüntetés aránylag magasabb összegében nyheret és a most meghatározott összegben nyert is kellő megtorlás.

Egyebekben az első bíróság ítélete felhozott indokainál fogva hagyatott helyben.

Ezntal tehát a drága novella árfolyama a táblai ítélet szerint:

Table with 2 columns: Amount and Description. 200 korona pénzbüntetés, 100 ,, kártérítés, 180 ,, szakértői díj, 280 ,, felperesi költség, 244 ,, alperesi költség.

Összesen: 904 korona.

Vagyis a Bohémia még mindig vezet s a Péns és föld kiadója tartja meg, ezt véljük, a világrekordot, hogy egy tárcanovella lekötése kilencszázegy koronájába kerül azidő szerint, mert még hozzászólnak az ügyhöz a Kuria is s így az árfolyam változhatik. De maradó jellegű a táblai ítélet megokolásának a törvényszékével egybehangzó része, amely a jogtalan és iurca közlést a szakértők által megjelölés nélkülöt visszádisnak nevezi, amely a pénzbüntetésnek aránylag magasabb összegében nyert megtorlást.

VIDÉK

(Szállgávrámegye) törvényhatósága báró Wessely Miklós főispán elnöklete alatt gyűlést tartott, amelyen Kossuth születésének századik évfordulója alkalmából Szentkirályi Zoltán hatásos emlékszerzésére és indítványára elhatározták, hogy Kossuth La os érdemét jegyzőkönyvbe íkták és Vincze Ödön indítványára nagy lekeséssel kimondták, hogy Kossuth emléké tiz év alatt szoborral is megörökítik. Az oian bizottsági tagok a gyűlésen nem jelentek meg. A gyűlés további folyamán a Veres Sándor balálával megüresedett zihai főszolgabírói állásra Feltrpay Miklós somjai szolgabíró és ennek helyébe Vike István percseni bírtokost választották meg.

TÁVIRATOK

A forrongó Macedónia.

Szofia, szeptember 30. A Riformi című macedon lap külön kiadásban felszólítja az összes macedonokat, hogy fegyvert ragadjanak és közli a mozgalom állítólagos vezérének, Jankov ezredesnek az arcképet. Idevaló politikai körökben ebben tüntést látnak Oroszország ellen a sipkaszorosi ünnepek alkalmából, de jelentőséget nem tulajdonítanak a dolognak.

Köln, szeptember 30. A Köln. Zeitung jelenti Pétervárról: A legutóbbi macedóniai események és a porta képtelensége a rend helyreállítására és fenntartására nagy mértékben joglalkoztatja az irányadó orosz kormányköröket. Ezek a körök tisztában vannak azzal, hogy a mostani macedóniai viszonyok nem tarthatják magukat soká. Más részről elismerik azokat a nehézségeket is, amelyekkel a portának ugy Macedóniában, mint a Balkán alján törzsekkel szemben küzdenie kell. Egyelőre, hála a bolgár kormány erőlyes beavatkozásának, komoly nehézségektől Macedóniában nem igen kell tartani, ellenben Mitrovicában nem sikerült a portának a rendet, a nyugalmat, a jogalom biztonságát helyreállítania. Ámbar biztosan remélik, hogy azok után a barátságos ígéretek után, amelyeket a szultán az orosz nagykövetnek tett, ott is nemsokára helyreállanak a normális viszonyok.

A catániai katasztrófa.

Catania, szeptember 30. Nicolini államtitkár ideérkezett, hogy megismerje a szerencsétlenség színhelyét. Az áldozatok száma Catania tartományban 2 halott és körülbelül 20 sebesült. Vagy 20 ház beomlott, 120 megsérült. Néhány országot elpusztult.

Leégett falu.

Lodz, szeptember 30. Vosnik faluban, nem messze Szeradz városától, 129 ház közül 120 leégett. A parasztek a tűz idején a szántóföldeken voltak. A tüzet gyermekek vigyázatlansága okozta. Két gyermek a lángokban lelte halálát. A leégett házak mind biztosítva voltak.

A kolera.

Alexandria, szeptember 30. A kolera egész Egyiptomban csökkenőben van. Kairóban és Alexandriában a betegség már elvesztette járványszerű jellegét. Csak 2-5 eset fordul elő naponta.

Közgazdasági táviratok.

New-York, szept. 30. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/2 (8.-). Szept-re — (8.61). Decemberbe 8.78 (8.75). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.22 (1.22). — Zsír: Western steam 10.60 (10.80). Rohe és Brothers 10.75 (10.-). — Tengeri irányzata szilárd. — Szept-re — (66. 1/2). Októberre 64.— (—). — Decemberre 51. 1/2 (51. 1/2). Buza irányzata szilárd. — Páros őszi helyben 73. 1/2 (—). Szept-re — (74. 1/2). Októberre — (—). Dec.-re 73. 1/2 (73. 1/2). Májusra 74. 1/2 (74. 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1. 1/2 (1. 1/2). — Kávé: iair Rio 7. sz. 5. 1/4 (5. 1/4). — Szept-re — (4.95). Decemberre 5.20 (6.15). — Liszt: Spring Wheat clears 8.10 (8.10). — Cukor: 2 1/2 (8.-). — On: 25.57 (35. 1/2). — Rész: 11.55-11. 1/4 (11.55-11. 1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.) Chicago, szeptember 30. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata szilárd. — Szept-re 95.— (87. 1/2). — Okt.-re 67. 1/2 (—). — Tengeri irányzata szilárd. — Szept-re 57.— (57. 1/4). — Zsír: Okt.-re 9.70 (9.72). — Januárra 8.55 (8.60). — Szalonna short clear 11.25 (11.25). — Sertészsír: Okt.-re 16.15 (16.35). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Nyiltér.

Advertisement for Salvator Lithion-forrás. Includes text: 'A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás', 'kifűnt szikrarral használtatik', 'vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.', 'Hűgújajtó hatású!', 'Vesementes! Kénesen átszűrőt! Csirnamentes! Kapható ácsapóvízkereskedésekben vagy a Szinye-Lipóczi forrás vizszolgáltatónál, Égerfőnem. Budapestben, főraktár Edesky L. urnál.'

Nyilatkozat.

T. üzletbarátaim szives tudomására hozom, hogy az ácstelepemen mellett levő istállóban f. hó 29. és 30-ika közti éjszakán keletkezett tűz a szék. fővárosi tűzoltóság gyors megjelenése és erőlyes működése folytán raktárakat és ácstelepemet megkímélte, minél fogva üzletmenetem semminemű fennakadást nem szenved és üzletfeleim megbízásainak gyorsan és pontosan megfelelni képes vagyok.

Kelt Budapestben, 1902. évi szeptember 30-án.

Wellisch Náthán utóda ácsmester és épületfakereskedő.

Advertisement for FÉRFIRUHA-BÉRLET. Includes text: 'AZ UJ ANGOL', 'LEGJOBB RUMÁZKODÁSI RENDSZER', 'DEUTSCH F. KÁROLY', 'BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.'

Advertisement for KRISTÁLY ÁSVÁNYVÍZ. Includes text: 'Vidékre pontosan szállít a Szt.-Lukácsfürdő-K tvállalat, Budán (Az e rovst alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)'

KÜLÖNFÉLÉK

Október 1. . . .

Haj be hangos a pójai kaszárnya, Vályoglát majd szétveti a lárna. Vig nóttól visszhangosak a szobák, A sok bánat mind feléved, Megjött mindek régi kedve, — Készülnek a szabadságot katonák. . . .

. . . Egy kukóba el-elbúvik egy gyerek És suttomban úgy megszúr, megkeszereg. — Hát mi húzzuk, húzzuk egyre még tovább? Az idő csak férül-fordul S nem nővünk ki a jámbul, — Készülnek a szabadságot katonák. . . .

Balla Ignác.

+ Schiller halálának oka. Gogol, a nagy orosz humorista és satirikus, nem volt barátja a németeknek, nem szerette a „njemyz“-ket. Ázomban kedvelte mégis, mint Viskovalov tanár írja a Russkaja Starina című folyóiratban, a német írók közül Hoffmann és Schiller. Gyakran mondta, hogy mesterinek tartja Hoffmannat, mert az ő hatása alatt írta első műveit. A folyóirat cikkében aztán egy Szmirnov nevű hölgynek följegyzéseiről történik említés, aki ismerte Gogolt s egyszer ezt kérdezte tőle:

— Ön szidia a németeket? De hiszen Schiller is német!

— Schiller! — felelte Gogol. — Mikor észrevette, hogy német, akkor belehalt ebbe a földezésbe. Vagy kegyed talán azt hitte, hogy másba halt bele?

+ A husmérgezések terjesztői. Bail a Hygienische Rundschauban közöli tanulmányában írja, hogy a hus- és kolbászmergezések terjesztésénél a legyek fontos szerepet játszanak, amennyiben kört okozó bakteriumok átvetélt eszközölhetik. Bail ezt ugy igazolta kísérletileg, hogy egy nagy drótháló alá friss húsdarabokat, vagdtal húst, tejjel és cukorral bekenet kenyér-darabokat helyezett, azután azokat a bacillus enteridis sporogenes és a bacillus botuli kulturáival fertőzte, végül pedig egynéhány legyet is tett a háló alá. Ha azután a legyeket egy bizonyos idő múlva megvizsgálta, azokon a bakteriumot megtalálta, s ha ilyen legyeket steril táptalpra bocsátotta háló alatt: a bakteriumok kulturái kifejlődtek.

+ A karmesteri pálcza feltalálója. A Gaulois azt állítja, hogy földezte, ki volt a karmesteri pálcza feltalálója. Szerinte a dirigenspálczát először Lullis használta. Azelőtt a karmesterek a lábukkal verték a taktot, vagy pedig tappsal jelezték. Néha, mint a görögöknél, kagylókat verdestek egymáshoz. Lullis, aki kényelmetlennek és fárasztónak találta, hogy a lábát mozgassa, arra a gondolatra jött, hogy pálczát használ a dirigálásnál. Szerzett magának egy pálczát amely éppen csak hat lábnyi volt és ezzel ütötte a padót, hogy jelezze a taktust. De ez a pálcza a végzte lelt. Egy este véletlenségből olyan erősen megütötte a lábát, hogy komoly sebet ejtett rajta. De nem törődött vele és nem is akarta kezelteni. A vége a dolognak aztán az lett, hogy vérmérgezés állott be s Lullis ebbe bele is pusztult. A karmesteri pálczát azonban tökéletesítették azóta, mig nem mai formáját érte el.

+ A gyümölcs. Érdekes cikket közöl egy német újság a gyümölcsöveséről. Vegyi vizsgálat kiderítette ugyanis, hogy a gyümölcs mint eledel az éhséget csillapítja ugyan, de rendes táplálkozásra teljeséggel nem való. Ahhoz, hogy az emberi szervezet a test naponkinti táplálására szükséges fehérnyét és szénhidrátot elegendő mennyiségben megkapja, naponkint husz kilogramm gyümölcsöt kellene megenni, amivel azonban tizennyolc liter folyadék is kerül a szervezetbe. Már pedig ezt huzamosabb ideig az ember ki nem bírja. A gyümölcs inkább csémegének való, mint tápláléknak és aki szereti az egészségét, jól teszi, ha okosan és vigyázva él vele. Nem lehet eléggé ajánlani az embereknek, hogy a gyümölcsöt, ha csak lehet, meghámozza egyék. A gyümölcs héja, akárhogy megmossák is, tele van ártó bakteriumokkal, amelyek szorosan odatapadnak, sőt belefurják magukat, ugy hogy csak a gyümölcshejjel együtt lehet eltávolítani. A gyümölcs kemény magvát sohasem szabad lenyelni. Statisztika bizonyítja, hogy a belek megbetegedésének jelentős része lenyelt gyümölcsmagból származott. Ami meg azt a kérdést illeti: hogyan egészségesebb a gyümölcs, nyersen-e vagy főzve, a oltk a főtt gyümölcsöt ajánlja inkább, mert a nyers nehezebben emészthető és a szervezet ellenállókerejét gyöngíti, főként némely ragadóss nyavalyával, mint például a tifusszal és a kolerával szemben.

REGÉNY

Bánék, Andrásék.

Irta: Gyarmathy Zsigáné.

(1)

I.

„Vigyázz, gróf! Ugy hozd nyakunkra a tagosítást, hogy veresakast röptünk a csűrőre!”

A címeres kőkapuoszlopra volt felragasztva ez az irás, nagy, ákombák betűkkel, de nem nagyon tiszta papírra írva. A kinek szólt, az éppen most indult kora reggeli sétájára, mely séta gazdasági szemle volt minden reggel. Meglátta az írást, elolvasta, letépte és zsebre rakta, miközben óvatosan szétnézett, hogy látja-e valaki? Kocsi-sok, lovások sokkal nagyobb buzgalommal végeztek munkájukat, mint máskor, amiből gróf Bán rögtön tisztába jött a kérdés felől. Végigjárta az istállókat, aztán a csűrőskertet, hol óriás kazlak, asztagok vártak a betetőzésre és dusan oszilogott rajtuk a hajnali harmat s balzsamos illatot terjesztettek a szép nyári reggel üdéségébe.

Bán Gábor férfikora delelőjén csak olyan fogékony volt a természet minden szépsége iránt, mint első fiatalságában. De ma, ezen a gyönyörű augusztusi reggelen valami elzavarta azt a nyugalmas, édes hangulatot, melyet a hivatott gazda érez egy-egy szép reggelen. Égeti a zsebében levő irás. De hát ebben a faluban — az ő ősei szülőfalvában — akad egy olyan ember is, aki hozzá így szóljon? Itt, ahol kisgyermek-kora óta minden teremtett lélek úgy szerette? Es ő is igaz vonzalommal, menten a népszerűség hajhászatától, szerette az ő népét és részvétet örömlében, bánatukban: nagyobb lakodalom, nagyobb temetés nem esett meg az „udvar” nélkül. Mint kis gyermek nagyon érdeklődött és élvezetet is talált minden csoportosulásban, hol a nép az ő színes festői öltözékében összegyűlt; később aztán odatarozott a multjához, gyermekkori édes emlékeihez szülőfalva népe. Mikor aztán végképpen itthon maradt, igazi apja lett a népnek: megdicsérte, megdorgálta őket és segítette minden módon; erős hangjától, bátor tekintetétől egy kissé féltek és ezt nem is bánta, mert azért érezte, hogy szeretik s ez a szeretet volt életének kiegyesíztetője... és most azt írják neki: „vigyázz, gróf, mert veresakast röptünk a csűrőre!” De hát vajjon lenne-e a faluban egy olyan ember, aki ezt meg tudja tenni? Nem, nem! Olyan nem lehet!

Es volt. A hatalmas kazlakat, asztagokat betetőzték és akkor éjjel felröppent a vereskakas, lángszárnyaival megcsapkodta, végigcirógatta a száraz takarmányt s pár pillanat alatt lángban állt minden. Az istállók és csűrők gerezdein fel-futott a láng, aztán alól került s a piros nyelvek úgy nyaldosták a padlás belsejét, míg benn is tüzet fogott minden éghető anyag. Az ég piros fényben ragyogott és a falut átszelő patakocska, mintha csak vérből való lenne, olyan pirosan csörgedezett a nagy, veres kövek között. A kastély ablakai is lángoltak a tűz fényében és a kert fái apró aranypillék röpködtek és ami legszokatlanabb, legmegdöbbentőbb ebben a ragyogó fényözönben, az a nagy, néma csendesség: a tűz robotján kívül más neszt nem hallszik; harag sem kong, kiáltás sem riad: ilyen égést ember még nem látott!

A nép az utca felől félkörben állja a tüzet, elől állnak a jobb gazdák (mert annak már az a rendje és illendősége), minden férfinak egy vasvilla van a kezében, arra támaszkodik kihívó daccal, az asszonyok hátrább állnak megrémült tekintettel, kezökben egy-egy vízzel telt edény van, ha netalán szikra szállna valamelyik fajtájkából valónak a házára, hadd mehessenek segítségére. Éjjeli gyűléseiken mindezeket jól megbeszélték, s a beszédből az sem maradt ki, hogy ha netalán a kastély ura, összegyűjtve a cselédséget, közéjük lövetne, akkor mitévők lesznek... Ugy van, leéghet a kastély is, akár csak a csűr, nem az ő hibájuk lesz!...

Nem, nem az ő hibájuk ez! — gondolták akkor is, midőn ott álltak vasvillájokra támaszkodva és a piros világításban kémlelték egymás arcát. A tűz gyors fellobbanásával előbb megdöbbentést észlelhettek magukon, aztán bizonyos mentegetőző hajlandóságot. Hiszen ők nem hibások, előre tudtuladták szándékukat, a gróf az oka mindennek! Most már ott röpköd a vereskakas, ahova írásba tették! És a vereskakas ugyancsak teregette hatalmas lángszárnyait: az egész táj vörös hullámban uszott, az erdős hegyeket bitorosfény zománcozta, s a nagy csoportban szálló csókak is aranyoltalaztu madaraknak tetszettek. Es é rémes fényözönben mintha a nép várt volna valamire; a falu csendjét ő késztette elő, de hát miért hallgatnak, miért nem mozdulnak odabent?

Amint így állnak néma, dacos várakozás-

ban, egy közös érzés villamos árama terjed közöttük.

A gróf hozta rájuk ezt a szégyenletes állapotot; gazdaember létükre a gróf tette gyújtózatokká! Es immár mint egy veszedelmes emberre, egy közös nagy ellenségre, úgy gondolnak arra a férfira, akit eddig áldottak hozzájuk való nagy jószágáért. El perben össze tudnék tiporui az ő megrontójukat! S e közös szándék már ott szikrázott a szemek vad tűzében: megértették egymást.

A gróf ezalatt összejárta a cselédlakokat, aztán végigment a kastély előtti park díszbokrai között, s egész váratlanul megjelent a kapuban; nyugodt, természetes magatartása, átható, bátor tekintete azt a hatást keltette, mintha nem is érdekelne az egész; de a népek nem volt ideje gondolkozásra, Bán Gábor hatalmas, érces hangja megcsendült:

— Kis Jancsi! Ne fáraszd magad az ol-tással, hiszen én sem oltottam tavaly a te házat! (Minden ember tudta, hogy mikor a Kis Jancsi háza égett, a gróf hozta ki a bölcsőben feledett gyermeket, aztán ő építette fel a házat.)

Kis Jancsi meghökkenve hátrált egy lépést, aztán könyökével érintette a falu legnagyobb szájú, legdélyösebb emberét, András Mártont: az majd megfelel. De feleselésre a gróf időt nem engedett, férfias, érces hangja most már az egésznek szólt:

— Ti most azt hiszitek, hogy ezzel a nem magyar emberhez illő gyújtogatással engem károsítottatok? No hát nagyon csalódtok! Majd felépítek én mindent abból a költségből, amit évente fátban, rétbén nektek ajándékoztam; ezental nem kaptok semmit, értitek? Es most takarodjatok!

Ebben a pillanatban recsegve omlott össze az óriás csűr; mintha csak rá mondta volna: takarodjatok!

Valami megdöbbentő, ismeretlen hatással volt mindez a népre, nem gondolkozott, nem is szólt, hanem az első hatásnak engedve, azonnal szétszortolt és lehajtott fejgel amint távozott Bán gróf, szomoruan tekintett az ő szeretett népe után és az összeomlott épületekből milliárd szikra szikrázott az egész falu felett.

II.

Almatlanul töltött, zaklatott éjjel után a rendes időben, csak úgy, mint eddig, nekiindult Bán gróf, szétnézni az udvarában. Fojtó szag csapott felé: a füstölgő üszkők, a még mindég szállogzó perjék és az óriási szentőmek kellemetlen szaga.

A cselédség leverten járt-kelt és várta uruk intézkedését. Az öreg grófné megdöbbent, szomorú tekintettel nézett ki egy ablakon. A keleti orom felett pirosan ragyogott a kelő nap, de piros fényt felhőre törte a szétomló óriás szénhalom, nézett, nézett a fehérnajú matrona, aztán könny fátyolozta szemét és bizonyosan nem az elhamvadt épületek miatt...

A gróf csendes léptekkel tart a füstölgő üszkők felé. A csűr helyén egymásra boruló széngerendák izznak, a hatalmas kazlak nyomán zsaratok-pupok domborodnak és az egész mintha be lenne borítva szétépett, fehér pillésszárnyakkal. Az áthévelt talaj égeti a talpát, de sokkal égetőbb az a benső tűz, melynek felesapó lángja egyre kéri: hát ezt tudta tenni az én népem?! Az a nép, akit úgy szerettem, akivel együtt éreztem, mintha egy hatalmas lüktetéssel egy vérkeringésben dobbant volna a szívünk? En is, mint ők hő ragaszkodással művelem az ősi földet, ahol velük együtt játszadoztam gyermekkoromban, és mégis!...

Felesége halála után Bán Gábor visszavonult a világtól, a természetnek, népének és családjának élt: élt különösen bájos, kicsi leányának, akit végtelenül szeretett s akinek ártatlan jósága mintha kárpótolni akarná az egyetlen fiu nem éppen jóindulatu vásottságáért. Most is, amint eszébe jut a gyermek, akit ilyenkor szokott jár-költetni, arca felderült és úgy tartott a kastély felé. Előbb édesanyjának kívánt jöreggelt s onnan ment a kis leányhoz, hogy vigye kedvenc helyére, a „Buggyanó”-hoz. Volt a falun kívül egy gyönyörű vadregényes táj. Óriási, meredek sziklatömbök alján fakadt a Buggyanó kekes kristály forrása. A sziklacsucok párkányain és mélyedéseiben moha zöldelt és ezer meg ezer madár tanyázkodott. Az egyik kiálló sziklacsuc alatt kerepelt a falu malma és mindezek nagyon kedves dolgok voltak a kis Bán Márta előtt; egész esteken arról csevegett nagymamájának, hogy a malom, a madarak és a patak miket beszélgetnek egymásnak és azokat a forrás is hallja, érti is, mert az mind nagyon szép... őh bár hallgathatná a nagymama is! De hát fáj a lába, nem jöhet oda. Jó, hogy édes apa elmegy vele mindennap. Vajjon ma is?... Kis szíve nagyot dobbant, vajjon ma nem szomorú? Oh, csak jönné már!

(Folytatás következik.)

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyejev).

Irta: GORKIJ MAXIM.

61
Most köhécselni, sóhajtozni kezdtek s mind oda toltak a papok köré s úgy álltak ott, mint egy fekete kövekből épült erős fal.

— Hogy tetetik magukat — gondolta Foma. A mellette álló Gusztin Pavin csak néhány hónappal ezelőtt tette tönkre félboldon bátyjának gyermekeit s most olyan áhitatosan imádkozott s egyre ezt mondta:

— Oh, uram! Szigoruságod nélásson át lelkemen s ne büntess engem nagy haragodban... Foma érezte, hogy ez az ember hisz az Istenben.

A kereskedők most keresztet vetettek s minden arcon látszott, hogy hisznek ezek az emberek. Foma egyre figyelte őket s egyre szilajabban várt egy-egy alkalomra, hogy rájuk mondhasssa, hogy álszentekedők, habár hisznek is Isten létezésében.

Most az asztalhoz ültek s Foma hallotta, amint a házigazda édeskes hangon kínálhatta vendégeit:

— Uraim! kérem! Mindenki tetszése szerint! Minden van... mindenki számára van... külföldi, belföldi, orosz... Mi tetszik az uraknak? Ki parancsol csigát? Indiai csigát...

— Mit iszol? — kérdezte Majakint a szomszédja?

— Nem szeretem a bort, adj egy kis kőménymagos pálinkát.

Foma az asztal végén ült s észrevette, hogy Majakin mindig ráfigyel.

— Ahá — gondolta — fél, hogy valami botrányt csinál.

— Zenészek: a persa indulót!

— Várjatok! Játszások inkább...

— Rajta! Az Ur ott fent...

A hajó gépének zugása össze vegyült a zene hangjaival. A nagy lármából kihallatszott egy éles hang:

— Hát miért nem fizetted ki a váltót? Ha száz évig élek, akkor sem feledek ezt nekem.

— Ugyan! Csak nem fogtok itt leszámozni egymással? — mondta valaki.

— Uraim! Beszédet mondjanak...

— A zene — pszt!

— Jöjj el holnap a bankba, ott majd megmagyarázom, hogy miért nem fizettem ki a váltódat.

— Beszédet!

— A zene hallgasson!

— Játszások: A zöld mezőn...

— Angból...

— Nem! Majakin — szólj te!

— Azaz pástétom...

— Kérem! Kérem!

— Kezdd el Majakin...

— Uraim! kedves, valóban kedves...

— Es a Szép Helénában látta? Majdnem egészen meztelen volt.

— Várjatok hát. Majakin, kérlek...

— De engedelmet, én már öreg vagyok. A nyelvem nem kalapács...

— De ha szépen kérünk.

— No, tedd meg!

— Megvá! szunk!

— Csönd! Uraim! Majakin beszélni kíván!

— Csönd!

— Tisztelt uraim! kezdte Majakin hangosan. Egyre azt írják az újságok, hogy mi kereskedők nem akarunk tudni a kulturáról. Az írják rólunk, hogy vadak és műveletlenek vagyunk.

Hát ugyan, mi az a kultúra? En mint vén ember, nagyon rossz néven vettem, hogy így beszélnek rólunk. Kerestem ennek a szónak az értelmét s meg akartam találni, hogy mit jelent.

Majakin most szünetet tartott, végignézett hallgatóin s miközben diadalmasan mosolygott, így szólt:

— Vizsgálódásaim szerint ez a szó istenitést jelent, azaz szeretetet, a legnagyobb szeretetet a munka és az életrend iránt. Ugy! — gondoltam — tehát ezt jelenti! A kultur-ember tehát olyan ember, aki szereti a munkát és a rendet... aki szereti, ha élete rendezve van, aki szeret élni, aki saját értékével s élete értékével tisztában van.

Majakin összerendezte. A kereskedők szólanul néztek rá, minden arcon a kíváncsiság tükröződött.

— Ha pedig a kultúra szó ennyit jelent — és csakugyan ezt jelenti — akkor azok az emberek, akik azt mondják rólunk, hogy mi nem vagyunk kultur-emberek: rágalmaznak bennünket. Mert ezek a rágalmozók csak a szót szeretik, de nem annak értelmét, mi azonban a szó értelme szerint vagyunk kultur-emberek, mert szeretjük a munkás életet.

(Folytatás következik.)

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Törvényesség vállalkozók. Az 1902. évi XVI-ik törvények arra kötelezte a célszolgálat-tulajdonosokat, hogy azon alkalmazottaikat, akik a célszolgálati veszedelmesebb dolgot végeznek (lőtők, etetők, kéveadagotók) a gazda köteles a munkás-pénztárnál biztosítani s amennyiben ez nem ténnyé, minden megsértült alkalmazottja, avagy családjaival szemben teljes kártérítéssel tartozik. Petényi Gáspár és társai dunaszerdahelyi gőzcséplőgép-tulajdonosok törvényt szegtek és alkalmazottaikat nem iratták be a gazdasági munkás-pénztárba Szlovensky Márton nevű etetőjüki kártérítéssel tartozik. Petényi Gáspár és társai dunaszerdahelyi gőzcséplőgép-tulajdonosok törvényt szegtek és alkalmazottaikat nem iratták be a gazdasági munkás-pénztárba Szlovensky Márton nevű etetőjüki kártérítéssel tartozik. Petényi Gáspár és társai dunaszerdahelyi gőzcséplőgép-tulajdonosok törvényt szegtek és alkalmazottaikat nem iratták be a gazdasági munkás-pénztárba Szlovensky Márton nevű etetőjüki kártérítéssel tartozik.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ma délután tartotta a nyári szünet után első teljes ülést. A naprend előtt Mauthner Adolf kamarai tag megemlékezett a soproni kereskedelmi kongresszusról, amelyen, ugymond, a kereskedővilágot az az öröm érte, hogy a kereskedelmi kormány képviselőjében gróf Wickenburg Márk államtitkár hirdette a kereskedelem egyenjogúságát a többi szakmákkal, s jelezte a kereskedelmek tekintélye emelésének szükséges voltát. Sándor Pál elnöki beszéde is főképp alkalmas volt arra, hogy a kereskedőket lebhargjaikból kőháza s bennük az önbizalmat nagy mértékben felkeltse. Örvedetes jelenségek voltak a kongresszusnak a kereskedők országos szövetségének megalakulása, melyben kiváló érdemei vannak Lányi Leóknak, a kamara elnökének. Indítványozza, mondja ki a kamara, hogy a kereskedelmi kongresszus eredményeiről örömmel vesz tudomást.

Lányi Leó is örömeinek az kifejezést a főlélt, hogy a kereskedelmi kormány részéről a kereskedelem érdekében oly határozott kijelentések történtek, melyek az érdekelt körök várakozását nagy mértékben felkeltették. A kormány kijelentéseit egyébként lesz módjuk eredményeiben figyelemmel kísérni és ellenőrizni. Az indítványozó javaslatát elfogadja, melyhez azán a teljes ú és is hozzájárult.

Ezután áttértek a napirendre. Ennek során a Hattli Iyadar kamarai alelnök lemondása folytán megüresedett kereskedelmi tanács elnöki állásra Kánc Józsefet választották meg; kimondotta a kamara, hogy a munkáskamarai intézménynek a létesítését nem tartja szükségesnek és végül, hogy újabb öltözetjést intéz a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy a borharmisítás miatt elítelt, de a közigazgatási hatóság véleményével igazolaton jöhszemi kereskedőktől az állam-mérés engedély el ne vonassék amennyiben pedig erre az állami állam-méresi jövedékről szóló törvény módot nem ad, ez a törvény megfelelően módosítottassék.

A petróleum-kartell. Ma folytatták a Magyar Általános Hitelbank helyiségeben a petróleum-gyárosok tanácskozásait a termelési kontingens megállapítása tárgyában. E tanácskozás során az egyes gyárak közt bizonyos közleledés jött létre azon hányad dolgában, amelyben a gyárak termelése a mostani túltermelés elkerülésére megállapították. Tiszteázatlan maradt azonban a nyersolajszállítókhoz való viszony, akik közül egyesek újabb, oly köveledeket támasztanak, amelyek nem teljesíthetők. Más, adminisztratív természetű differenciák is további tanácskozásokat igényelnek, amelyek a legközelebbi időben fognak megtartatni.

A Magyar Élet- és Járaként-Biztosító Intézet mint szövkezet ma gróf Széchenyi Aladár enöklele alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen beválasztatták az igazgatóságra gróf Török József Ungmerye főispánja és Forrai Miklós nagybirtokos; a teljességbizottságra Lathovics Pál Bács-Bodrogmerye főispánja; a választmányba pedig Pálinker Ferenc országgyűlési képviselő és dr. Brjnmann Béla főorvos.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénrtársaság közli, hogy Német-Palánka hajóállomáson az áruelvételt és kiadást ideiglenesen mindaddig, míg az állomáshoz vezető út elkészül, megszüntette; a személyforgalmat azonban akadálytalanul közevitli. Továbbá közli, hogy hajói október 1-étől kezdve Vörösmart hajóállomást kedvezőtlen viszonyok miatt nem érintik, miézt is az állomást a összforgalomra megszünteték.

A Dunaszerdahelyi-Társaság forgalmi igazgatója közli, hogy a társasági áruelvétel ez évi megszüntetésének hatánapját tartalmazó jegyzék az érdekelteknek kívánatra ingyen küldi meg.

Fizetéseket kérték. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseket kérték: Deutch Ede bórkereskedő Pancsova, Donagó József vaskereskedő Szabadka, Lebovits D. Antal kereskedő Kolozsvár, itjabb Pájer József kereskedő Debreczen.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 30,- korona pénzben, 39,50 korona áruban.

Végvölgyi állomásokon 37,- korona pénzben, 37,50 korona áruban. — Kassa-oderberzi állomásokon 36,50 korona pénzben, 37,- korona áruban. — Bácsban az irányzat valamivel gyengébb. A kontingentál kszáru 39,80 korona pénzben, 40,20 korona áruban.

Borjувásár. 1902. évi szeptember hó 30-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénrtársaságtól.) Felhajtás: Belüldi 60 borju 510 drb, leüit borju — db, bécsi borju — db, — db., növendékmárha — darab, bárány éló — darab, leüit bárány — darab. Argyévesek. — Belüldi éló borju I. rendü 84—100 l-ig, kivételes 104 .. II. rendü éló borjúkért 74—82 l-ig, I. kilóinkint, leüit borju I. r. — l-ig, II. r. — l-101 — l-ig, kivé. I. kilóinkint leonás nélkül. Rugott borjúkért 38—60 l-ig. Növendékmárha — l-101 — l-ig, I. r. — l-ig, középminőségü 48—50 l-ig, alárendelt l-ig, I. kilóinkint, Bárány éló — k., leüit bárány — k. kivételesen ár — k-ig páronkint. — Az irányzat élénk és az árak változóznak maradtak.

Sertészsuvvásár. (A székesfevárosi sertészsuvvásár és közvönzönid intézősége.) Szeptember 30-án. Felhajtás: Zsírsertés, egy mint öreg I. rendü 350 kilogrammon felü — darab, II. rendü 280—350 kilogrammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felü — darab. Középg 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig — darab. Összesen — darab. Hussertés egy mint: nehéz 300 kilogrammon felü — darab, könnyü 140—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 574 darab. Előző napi maradvány 236 darab, összesen 840 darab. Eladatott 617 darab. Maradvány 223 darab. A vásár irányzata lanya. — Következő árak jegyzetük: Zsírsertés: Öreg I. rendü 350 kilogrammon felü — fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 82—87 fillérig, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felü 94—101 fillérig, fiatal középg 220—300 kilogrammig 90—100 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 84—92 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig, Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felü — fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogrammig — fillérig. Árak minden leonás nélkül kilogrammonkint élősulyban.

Bécsi sertészsuvvásár. A st.-mári központi vásár-csarnokban ma megtartott sertészsuvvásár bejelentek 12762 darabot, ebből a vásár elején leinajtottak 4243 darab fiatal sertést, 7869 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen 12112 darabot.

Az irányzat élénk volt. Jegyzések: kigr-kint élősulyban (a fogyszási adó nem számítva). Előrendü sertés 102—105 fillér, kivételesen — fillér, középg minőségü 96—100 fillér, könnyü sertés 88—94 fillér, fiatal serés — fillér, süldő 72—96 fillér.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, szeptember 30.

Korlátolt vételkevd mellett 25.000 métermáza buza került forgalomba változatlan árakkal.

Rozsban élénk volt az üzlet. Forgóombá került 5300 métermáza tartott árakon.

Zabban és tengeriben változatlanok maradtak az árak.

Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 350 mm. 81 k. 7 K. 67 1/2 l, 250 mm. 82 1/2 k. 7 K. 55 l, 200 mm. 81 1/2 k. 7 K. 52 1/2 l, 100 mm. 82 k. 7 K. 50 l, 300 mm. 81 1/2 k. 7 K. 52 1/2 l, 100 mm. 81 1/2 k. 7 K. 30 l, sárga, 300 mm. 81 k. 7 K. 52 1/2 l, 100 mm. 81 k. 7 K. 60 l, 600 mm. 81 k. 7 K. 45 l, 900 mm. 81 k. 7 K. 42 1/2 l, 400 mm. 81 k. 7 K. 45 l, 300 mm. 81 1/2 k. 7 K. 52 1/2 l, 100 mm. 80 1/2 k. 7 K. 25 l, 150 mm. 80 k. 7 K. 45 l, 200 mm. 80 k. 7 K. 40 l, 300 mm. 80 k. 7 K. 42 1/2 l, 100 mm. 79 1/2 k. 7 K. 35 l, 200 mm. 79 k. 7 K. 22 1/2 l, 100 mm. 79 k. 7 K. 20 l, 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. — l.

Fehérmegyei: 550 mm. 80 k. 7 K. 20 l, 550 mm. 78 1/2 k. 7 K. 20 l, 650 mm. 80 1/2 k. 7 K. 20 l.

Istnyegyei: 100 mm. 82 k. 7 K. 25 l, 100 mm. 81 k. 7 K. 05 l, sárga, 100 mm. 80 k. 7 K. 05 l, 200 mm. 80 k. 7 K. 10 l, sárga, 100 mm. 80 k. 7 K. 15 l, sárga, 100 mm. 79 1/2 k. 7 K. 15 l, 100 mm. 79 k. 7 K. — l, sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 15 l, 100 mm. 79 k. 7 K. 10 l, sárga, 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. 15 l, 3500 mm. 77 k. 7 K. — l.

Hatni: 2000 mm. 80 k. 7 K. 50 l.

Tolnai: 1800 mm. 76 1/2 k. 7 K. — l.

Bácskai: 2900 mm. 77 1/2 k. 7 K. 35 l.

Bánsági: 2900 mm. 79 k. 7 K. 25 l.

Csapi: 2000 mm. 77 1/2 k. 7 K. 25 l.

O-kantzas: 1800 mm. 78 1/2 k. 7 K. 22 1/2 l.

Raktárbeli: 400 mm. 76 k. 6 K. 87 1/2 l.

Mind három hónapra.

Rozs: 400 mm. 6 K. 20 l, 5500 mm. (szerb) 6 K. 05 l, 600 mm. 6 K. 17 1/2 l, 100 mm. 6 K. 17 1/2 l, 400 mm. 6 K. 15 l, 600 mm. 6 K. 15 l, 400 mm. 6 K. 15 l, 100 mm. 6 K. 15 l, 150 mm. 6 K. 15 l, 100 mm. 5 K. 90 l, keverékes.

Arpa: 550 mm. 5 K. 40 l, 440 mm. 5 K. 30 f, 300 mm. 5 K. 30 l, 300 mm. 5 K. 30 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 90 l, 100 mm. 5 K. 80 f, 100 mm. 5 K. 87 1/2 l, 100 mm. 5 K. 75 l, 100 mm. 5 K. 60 f, 100 mm. 5 K. 55 l.

Tengeri: 200 mm. 5 K. 70 f. ab hajó.

Készpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde s okásai szerint készpénzben 50

kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns for Buza, Kilo, and Kilogramm ára. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bánsági, and Bácskai.

Table titled 'Egyes gabonafélék' with columns for Kilo and Kilogramm ára. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, and Köles.

A határozóüzet folyamán a következő kölések történtek:

- Oktoberi buza 1902. . . 6.80-6.92-6.89-6.90
Aprili buza 1903. . . 7.12-7.14-7.12
Oktoberi rozs 1902. . . 6.15-6.18-6.16
Aprili rozs 1903. . .
Oktoberi zab 1902. . . 5.60-5.61
Aprili zab 1903. . .
Májusi tengeri 1903. . . 5.48-5.49
Augusztusi repce 1902. . .

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- Oktoberi buza 1902. . . 6.89-6.90
Aprili buza 1903. . . 7.12-7.13
Oktoberi rozs 1902. . . 6.16-6.17
Aprili rozs 1903. . . 6.28-6.29
Oktoberi zab 1902. . . 5.60-5.62
Aprili zab 1903. . . 5.91-5.92
Májusi tengeri 1903. . . 5.50-5.52
Augusztusi repce 1902. . .

Délután fél 5 órákor zárul:

- Buza októberre 1902. . . 6.92-6.93
Aprili buza 1903. . . 7.14-7.15
Oktoberi rozs 1902. . . 6.16-6.17
Aprili rozs 1903. . . 6.28-6.29
Oktoberi zab 1902. . . 5.61-5.62
Aprili zab 1903. . . 5.91-5.92
Májusi tengeri 1903. . . 5.51-5.52
Augusztusi repce 1902. . .

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde gyöngébb Amerikára lanya iránnyal volt le és az összes értékek esőndes üzlet mellett áreszt szenvedtek. A zárlat némileg nyugodtabb maradt.

Valuta és érváltó változatlan.

Előtzsde. Osztrák hitelrészvény 681.75,—,—, Magyar hitelrészvény 723,—,—, Leszámitóbank részvény 475,—,—, Rimanurányi részvény 492,—,—, Államvasuti részvény 712,—,—, Közüti Vaspálya részvény 622,—,—, Déli Vasut részvény 327,—,—, korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Aranyárakék 119.50—120,— százalék, Magyar Hitelbank részvény 722.50—723,—, Leszámitóbank részvény 475,—,—, Osztrák hitelrészvény 681.40—682,—, Kereskedelmi bank részvény 2695,—, Ujlaki Téglyágyár részvény 190,—, 200,—, Rimanurányi vasmu részvény 492,—, Közüti Vaspálya részvény 622,—, Városi villamos vasut részvény 327,—, Államvasuti részvény 713.50—714, korona.

A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 681,—, Magyar hitelrészvény 726,—, Leszámitóbank részvény 460,—, Rimanurányi vasmu részvény 494.50, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 715.50, Közüti vasut részvény 623,—, Villamos vasut részvény 818,— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-tályomakat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —,—, korona, vörös aprószemü —,—, korona, vörös erdei —,—, korona, vörös bánsági —,—, korona, középsemü —,—, korona, nagysemü —,—, korona, Disznózsír: budapesti 77,—, 77.50 korona, vidéki —,—, korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —,—, korona, városi 4 darabos 62,—, 62.50, korona, 3 darabos 66,—, 66.50 korona, süstölt —,—, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.25—11.50 korona, 120 darabos —,—, korona, 100 darabos 14,—, 14.25 korona, 25 darabos 18,—, 18.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10,—, 10.25 korona, 100 darabos 13.50—13.75 korona, 35 darabos 17.25—17.50 korona. Szilvai: slávniai 18,—, 18.50 korona, szerbiai 14,—, 14.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Becs szeptember 30. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A készárúk piacán majdnem teljes esőnd ural- kódt. Buzában és rozsbán jelentkezték ugyan vá- sárlási kód, de a kereslet olcsóbban akart volna szerezni. Határidőre sem volt forgalom és a new- yorki, londoni jángha jelentékek nem gyakoroltak kedvezőtlen befolyást.

Kötetett: Buza őszre 7.12-7.11, buza tavaszra 7.33, rozsa őszre 6.46-6.47, tengeri szeptember-októ- berre 6.03-7.01 K.

Jegyzetelt: Rozs tavaszra 6.63-6.64, zab őszre 5.96-5.88, zab tavaszra 6.23-6.25 K.

Záratok: Buza őszre 7.12, rozsa őszre 6.49, zab őszre 5.97, tengeri szeptember-októberre 6.02 K.

A bécsi értéktözsde.

Az előzőszen az irányzat kedvező volt.

A déli tőzsdén tartott a jó irányzat.

Záratok esőnd volt a forgalom.

Becs, szeptember 30. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 119.40. Izsza és szegedi kölcsön sorsjegye --, Magyar vasúti kölcsön ezüstben --, Magyar keleti vasúti állami kötvény --, Magyar ésszámítók- és pénztárbank --, Rimamurányi vasútvörvény 492.--, Magyar koronajárdék 97.85, 4% os Magyar földterem. kötvény 97.85, Magyar hitelbank részvény 723.50, Magyar nyerevényi kölcsön sorsjegye 205.--, Kassa-oderbergi vasúti részvény 375.--, Bécs, szeptember 30. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os papírajárdék 110.65, 4% os osztr. aranyjárdék 120.60, 1890-os sorsjegye 150.75, Osztrák hitelorszjegy 430.--, Angol-osztrák bank --, bécsi bankjegyváltó 455.50 Osztrák-magyar bank 1580, Déli vasút 77.25, Dunagőzhajózási részvény 927.--, Dohányrészvény 320.--, Császári és királyi arany 11.36, Német bankváltók 117.02, 4% os ezüst járdék 100.55, Osztrák koronajárdék 99.85, 1864-iki sorsjegye 251.--, Osztrák hitelintézet részvény 681.--, Unionbank 538.--, Osztrák Lánckerbank 397.--, Osztrák-magyar államvasút 713.50, Elbavölgyl vasút 461.50, Eszacknyugati vasút részvény --, Dohányrészvény 320.50, Rimamurányi vasút 492.50, Alpesi bányarészvény 372.--, Május járdék 100.65, Magyar korona járdék 97.85, Török sorsjegye 113.75, Német birodalmi mársza 117.05-117.10, Napoleonőr 19.04

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 30. (Társad. tudósítás.) A teg- napi nyugati tőzsdék győngye irányzata és a newyorki tőzsdéről jelentett árfolyamessé megnyitáskor bázisúszón hatott az egész piacra. Nagyobb hanyatlás érte a kohó- és szén- értékeket. Később a tőzsde neki ellenzőlő képességet tanu- sított egyrészt a spekuláció nagytörtéködés, másrészt idegen kinalat hiánya miatt. Erre az árfolyamok megszilárdultak. Zárlat szilárd Londonra, Magánaktatib 2% 4/10.

Berlin, szeptember 30. (Zárlat.) 4% os papírajárdék 100.90, 4% os osztrák aranyjárdék 102.80, Elbavölgyl vasút --, Magyar koronajárdék 98.75, Osztrák-magyar állam- vasút 153.75, Kassa-oderbergi vasút --, Bécsi váltóár 85.35, Magyar vasúti beruházási kölcsön --, Alpesi bányá- részvény --, Disconto-Commandit 184.75, Altalános villa- mossági Edison 160.75, Gelsenkircher 170.30, Laura-kohó 200.--, 4% os ezüstjárdék 101.--, 4% os magyar arany-

járdék 100.25, Osztrák hitelrészvény 215.40, Déli vasút 20.10, Károly Lajos vasút --, Orosz bankjegye 216.30, 4% os új orosz kölcsön 97.--, Török dohányrészvény --, Olasz járdék 102.75, Magyar hitelbank --, Dynamit Lrusi 165.25, Harpeni 165.40, Az irányzat szilárd.

Berlin, szeptember 30. (A Budapesti Napló tudósító- jának távirata.) Eszacknyugati 4% os magyar aranyjárdék 100.25, Magyar koronajárdék 98.75, Osztrák hitelrészvény 215.--, Osztrák-magyar államvasút 153.50, Déli vasút 20.10, Eszacknyugati vasút 216.30, Elbavölgyl vasút --, Orosz banka- jegy készpénz --, Buschtchrad --, Orosz bankjegye --, (Ultimo, Lombard --.

Páris, szeptember 30. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam- vasút --, 4% os osztrák aranyjárdék 104.50, Osztrák Lánckerbank --, 3% os francia járdék 100.67, Ottoman- bank 577.--, 3% os francia járdék 102.10, Apesi bányá- részvény --, Déli vasút --, 4% os magyar arany- járdék 102.70, Párisi bankrészvény 1055.--, Olasz járdék 102.69, Francia tőrszính. járdék 100.60, Osztrák földhite- lmezeti részvény 1205.--, Török dohányrészvény 351.--, Az irányzat gyengé.

Köln, szeptember 30. (Zárlat.) 4% os papír- járdék 101.05, 4% os osztrák aranyjárdék 102.60, Magyar koronajárdék 98.50, Osztrák-magyar bank 114.--, Déli vasút 20.--, Elbavölgyl vasút --, Londoni váltóár 204.35, Bécsi bankjegyváltó 115.25, Vilamos részvény --, 3% os magyar aranykölcsön 87.10, 4% os osztrákjárdék 100.90, 4% os magyar aranyjárdék 101.50, Osztrák hitelrészvény 214.90, Osztrák-magyar államvasút 153.30, Eszacknyugati vasút --, Bécs váltóár 85.95, Páris váltóár 82.50, Unio bank --, Alpesi bányarészvény 187.--, Az irányzat bágadt.

Frankfurt, szeptember 30. (A Budapesti Napló tudó- sítójának távirata.) Arlioivokok januárja. Eszacknyugati Osztrák hitelrészvény 215.50, Német bank 20.10, Disconto 185.40, Berini kereskedelmi bank --, Gelsenkircheri --, Harpeni 166.25, Laura-kohó --, Olasz járdék --, Az irányzat szilárd.

Hamburg, szeptember 30. (Zárlat.) 4% os ezüst- járdék 101.25, 1860. sorsjegye 152.25, Déli vasút --, 4% os osztrák aranyjárdék 103.25, Osztrák hitelrészvény 215.--, Osztrák-magyar államvasút 153.--, Olasz járdék 102.50, 4% os magyar aranyjárdék 100.80, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 30. A sertésüzlet irányzata: szilárd. A) Zsírú sertések ára: I. A Magyar eisőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 108-110 fillér, Öreg közép (páronkint 300-340 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, Fiala nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 114-115 fillér, Fiala közép (páronkint 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 113-114 fillér, Fiala könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súly- ban) -- fillér, II. Magyar szedei: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) -- fillér, Közép (páronkint 240-280 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) -- fillér, Közép (páronkint 250-320 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, IV. Romániai eredeti (Stachi), Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) -- fillér, V. Szarbi: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) 113-115 fillér, Közép (páron- kint 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 111-112 fillér, Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 108-110 fillér.

Sertésleltés az 1902. szept. 28. napján volt készlet 43 719 darab. -- 1902. szept. 29. napján lehajta- tott 452 darab. -- 1902. szept. 29. napján elszállított 852 darab, 1902. szeptember 30. napjára maradt készletben 48 319 darab.

Napirend.

Napirend. Szerda, október 1. Római katolikus: Remig pk. -- Protestáns: Remig. -- Görög-orosz: (szeptember 18.) Eumén. -- Zsidó: Elui 29. -- Nap kelet: 5 óra 44 percek. -- Nyugszik: 5 óra 22 percek. -- Hold kelet: 5 óra 19 percek reggel. -- Nyugszik: 5 óra 7 percek délután. -- Újhold 6 óra 9 percek délután.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.

Az országgyűlésnek hűségnyilatkozatát délután 6 órakor.

A Városi tanácskozó testületének kiállítása a városigeti Iparcsarnokban reggel 9-10 óráig délután 6 óráig. Belépődij nincs.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag- utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiaiban délelőtt 9-1 óráig. Angol kiállítás az Iparművészeti Múzeumban délelőtt 9-1 óráig.

Technológiai iparmuseum nyitva délelőtt 9-5-g. Mezőgazdasági museum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 óráig.

A földtani intézet museuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-1-g. Belépődij 1 korona.

Közeledek Museum a Városigethben délelőtt 9 órától 12-ig és 2 órától 6 óráig.

Az Akademia Goethe-osztálya nyitva délelőtt 10-12-ig. Múzeum könyvtár d. e. 9-1 óráig.

Akadémiai könyvtár délután 3-7-ig. Egypeti könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig d. u. 3-8-ig.

Állatkert a Városigethben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Museum. Igazgatóegység, kereske- delmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténel- gyűjtemény, továbbá a hazai-ipari kiállítás (melyben az üz- letvezetésben árusításokat is eszközöl) a városigeti part- csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek közötti üzlet- vezetésére (Magyar kereskedelmi részvételársaság V., Váci- körút 32. szám alatt).

Időjelzés.

--- Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. ---

Budapest, szeptember 30.

A déli depresszió, melyéghővel vesztve, Európa déli felét elborította és a magas levegőnyomás északnyugaton meggyöngült.

A csekély nyomási különbségek következtében Európá- ban az idő esendes és tulnyomon borult. Nagyobb esők voltak az Adria mentén, meg Franciaországban. A hőmérséklet változatlan maradt.

Nálunk az ország déli felében esett az eső, különben pedig enyhé volt az idő.

Kidátás: Többnyire felhős és enyhé idő várható, el- véve esővel.

Vizállás.

Table with columns for location, date, and water level measurements in meters. Includes locations like Danubius, Tisza, and various rivers.

Nincs többé sérv! 10.000 korona jutalom annak, ki az én módszerem alkalmazása mellett, sérvétől tel- jesen meg szabadul. -- Legnagyobb kitüntetések, ezeryi készítmények. Tisztelet ingyenesen kért. Dr. Reizmann- té, Valkenberg 132. sz. Meitland. Miatán kétféle le- velők 25 levelezőlapok 10 fillérel bérmentesítendő.

Advertisement for Dr. Garai Antal, featuring text about 'TITKOS BETEGSÉGEKET' and 'Dr. Garai Antal' with a small illustration of a person.

Large advertisement for 'REVICZKY GYULA' featuring the text 'ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI' and 'Uj olcsó kiadás!' with decorative borders.

Advertisement for 'SPECIALISTA' featuring an illustration of a man in a suit and text about orthopedic treatments and 'KELETI J. orvos-sebészeti mű- és köt- Bpest, IV., Koronaherczeg-utca 17.'

Színházak, szórakozó helyek.

M. kir. OPERAHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képbén. Szövegét írta: Wette Adalaidé. Fordította Abrányi Emil. Zenéjét írta Humperdinck.

Személyek:
András Várady S. A vasorru bába Bert
Panna Rottler Altató bácsi Szalai K.
Jancsi Várady M. Harmat bácsi Palóczyné
Juliska Payer

Utána:

A babatündér.

Látványos ballet 1 felvonásban. Zenéjét szerzette Bayer J. Szövegét írták Hassreiter és Gaul.
Kezdeté 5 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

A proletárok.

Színmű 4 felv. Csiky Gergelytől.

Személyek:
Szedervári K. Helvey Bankó Béni Rózsahegy
Panna Alsógi Elza, neje Deli E.
Zátonyi Desző Tulipán, szabó Gabányi
Mosolygó Ujházi Tulipán, Györgyné
Timót Gál Ordás Péter Körösmeszei
Darvas Mihályfi Zelma Vizvári M.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

A három grácia.

Bóhózát 3 felvonásban. Írták Héros és Milou.

Fordította Rajna Ferenc.

Személyek:
Grandbois Balassa Pápaoucen Vendrei
Clotilde Gázi M. Eugéne Tapolczai
Plantin Geth Paturot Szermyi
Généviève Pécsi Criquette Hegedűsné
Sam Davids Hegedűs Hippolyte Tanay
Helena Haraszthy Cabassou Gyöző

NEPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

A piros bugyellár.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban.

Írta Osepreghy Ferenc.

Személyek:
Török Mih. Szerdahelyi Hajas, ispán Horváth
Zsófi felesége Blaha Kósza Gyurka Vidor
Julis asszony Izsóné Misi postás Ujvári
Menci Kápolnai 1-85 kisbíró Deli
Huszárkapitány Tollagi 2 k Szilágyi
Csillag Pál Kiss Öregbócsa Nemodi
Petrák Szabó Janka, kocsis Kovács K.
Boros Marton Egy legény Kalocsai
Pennás, jegyző Kovács M.

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

A sötét kamra.

Énekes bohózát 3 felvonásban. Magyar színrő alkotmánya Heitai Jenő.

Személyek:
Adolph Boross Mangotóné Szklainé
Simone Szelestey Celes Horváth
Tonny Ráthonyi Maud Kornai
Manuella Sziklai Sz. Lona Nellie Perry
Consuelo Mátrai A vőlegény Iványi
Bridoné Giróth Menyasszony Hidvéginé

Kezdeté 7 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

Angol élet.

Írta Ráth István.

Kezdeté 7 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. október hó 1-én.

Norma.

Opera 3 felvonásban.

Kezdeté 7 órakor.

REMINGTON-írógép iskolánkban

a beírások most vannak folyamatosan. Kérjétek meg a tanárokat a Remington írógépekkel kapcsolatban. Kérjétek meg a tanárokat a Remington írógépekkel kapcsolatban. Kérjétek meg a tanárokat a Remington írógépekkel kapcsolatban.

Glogowski és Társa
Budapest,
VI. Andrásy-ut 12. sz.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Paul Martinettis

Magyar kir. államvasutak
Üzletvezetőség Zágráb.
Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének Pécs állomásán levő 1 drb 4 méter átmérőű és alkatrészével együtt mintegy 7380 kiló súlyú ócska fordító korong, valamint 7 drb 1178 kg összsúlyúal bíró ócska váltóállító készülék vasanyag eladni óhajtván, ezek eladására ezenel pályázati hirdetetik.

Pályázni kívánók felkérnek, hogy arra vonatkozó és 1 koronás magyar bélyegjeggyel ellátott lepecsételt ajánlatukat a borítékban a rendes címezéssel kívül még alkalmazandó következő felirattal ellátva: „Ajánlat 2815/902. Zű szhoz ócska anyag megvételére” legkésőbbben folyó évi október hó 15-ig déli 12 óráig üzletvezetőségünk I. osztályánál benyújtani vagy posta útján beérkezni közzeljük.

Az ajánlat benyújtását megelőző nap déli 12 óráig a megvenni szándékozt alkatrészek az ajánlati árak kiszámított értékeinek 5 százalékos bánatpenzektől teendő le a gyűjtőpénztárnunknál készpénzben vagy állami letételekkel alkalmas értékpapirokban.

Későbbben érkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vételni.

Az ócska fordító korong és váltóállító készülék vasanyagát bérmentve Pécs filomásnál adják el a tartozik a vevő fél az anyagot saját költségén kocsiba rakatni és elszállíttatni.

Az ajánlattételét tehát utóbbi körülmény figyelembe vételével (100 kg-ig) állapítandó meg. Az ajánlati egység számokban és szóban is kitüntetőndő az ajánlatban.

Az ajánlattevő az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96. sz. a fennálló feltételeket magukra nézve kötelezőknek elismerni, azt 60 filléres magyar bélyeggel saját és két tanu aláírásával ellátni és az így kiállított feltételek példányát ajánlatiához csatolni tartoznak.

Ezen feltételek Budapesti nyomtatványtartóknak példányonként 30 filléret megfizethető, vidékieknek pedig az érte járó 30 fillér és 20 fillér postaköltség összesen 50 fillérnek a bpesti főpénztárhoz való beküldése ellenében postával megküldendők.

Ajánlattevők ajánlataikkal az azok felett hozandó határozatig visszavonhatlan kötelezettségben maradnak.

Zágráb, 1902. szept. hó. Az üzletvezetőség. (Utányomás nem díjazt.)

Szepeességi Ienipar!
Wein Károly és Társai
vászón- és asztalnemű-szárószok
Budapesti főraktára: IV. Koronaherceg-u. 8.
A ajánljuk hírneves szepeességi vászón- és asztalnemű, törzüköz, törzüköz és minden eszákmba vágó gyártmányainkat. Minden darab gyártmányainkhoz árúozon védjeggyel látjuk el.

Dr. RENNER
VIZGYÓGYINTÉZETE
bejáró betegek számára.
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vétetnek: különféle ideg- és gerincbajok, almatlanság, szédülés, gyengeségi állapotok, a gyomor és belek rnyhosége, ideges szívbetegségek stb. — Gyógykezelés: A tudományos vizsgálatoknál a járásban kívül, szénsavas fürdő (szóvjágyó) számára, fenyőfürdők (olihások és oszsa bántalmaknál), az elektromozás minden fajja (galvániázió, faradizáció, franklinizáció, masszázsa stb. — A különféle vizsgálatokhoz kívánatra saját lakáson is eszközöztetnek kikapozott szolgásmelyzet által.

Árak mérsékeltek. Prospektus kívánatra.

Butor, teherszállítási és beraktározási vállalat.
Butorszállítók elvállalása, os. és kir. szab. francia mintá után készített, teljesen kárpóztott, beazható butorkocsiokba a bel- és külföld minden helyiségébe.

TELEFON. SÜRGŐNYEIM: ZORN MÓR BUDAPEST.
Butorszállítások
Butorok beraktározása
Képviseleségek minden nagyobb városban.
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 21.

Egyenruhák és katonai felszerelések páratlan elegáns kivitelben legjutányosabban

Blum Sándor
elsőrangú egyenruházati és hadfelszerelő intézetben
Ó felső és perzsa császár és orosz nagyherceg udvari szállítója.

Használjon
Kerpel-féle kézlenomított folyadékot, a kezét 3 nap alatt bárony simára és bőféhérré teszi. Egy üveg 70 fillér. Postai számküldés: Kerpel gyógyszer Budapest. Lpót körül 28. Negy üveg rendelésnél bérmentve.

Kézimunkák
hímző-, kőto-, horgoló-pamutok és szelymek, nemkülömben hímzőszövetek nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók.

Bérczi D. Sándor
kézimunka nagyiparosnál
Budapest, Király-u. 4.
264 oldalú képes árjegyzékemet 2000 eredeti kézimunka rajsszal ingyen és bérmentve küldöm.

Viktória-hímzőgép elsőrendű 6 koronás.
Point-Lace szalagok rendkívül nagy választékban vannak rakatáron. Mintákkal szivesen szolgálók.

A 8182. számú „HASKÖTŐ”
c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítésé céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad — Felvilágosítás nyherhető:
Kalmár J. mérnök, hittes szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapest, VII., Kerepest-ut 44. szám

Zongoraterem és gyár
elsősmert főlőtte szőlő.

Behmal Károly
BUDAPEST,
IV., Károly-körút 20.
Csakie szőlő külföldi gyártmányú zongorák, pianók és harmonikumok rakatára. Javítások és hangolások. Leállítások legeszközű kivitel.
10 évi jótállás. Legolatos kölcsöndíj.

LEITERSDORFER D. és FIA
elsőrangú férfiszabóknál
Budapest, Koronaherceg-utca 6. sz.
megérkeztek az őszi és téli szövetojdujdoságok. Rendelések elismert elegáns kivitelben teljesítetnek.
Szövetek méterenkénti is eladatnak.
Kész férfiruhaosztályunkat
a n. é. közönségnek szives figyelembe ajánljuk. A kész ruhák legújabb szabásuak, tartós szövetekből jutányosan adatkak el.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operabáz	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	A bolygó hollandi	Coriolanus	Rodosto	Fanchonasszony leánya	A sötét kamra
Péntek	Zárva	A föld	La main Colombine L'homme aux poupées	Fanchon asszony leánya	Sötét kamra
Szombat	Otello	A föld	La main La chasse au loup L'homme aux poupées	A cigánybárá	Sötét kamra
d. n. Vasárnap este	A denevér	A föld	A három grácia La main Souper d'adieu L'homme aux poupées	Lili	Sötét kamra

